

L
67
908

1506

639

ശ്രീ

പശ്ചാത്തപനായ രാമപുണ്ഡ്രവാർത്ത
ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട

കിരീടവൃത്തം

വഞ്ചിപ്പാട്ട്.

639

മ. രാ. രാ.

കരയവെട്ടത്തു സുകുമാരപിള്ള അമ്പലം
പരിശോധിച്ചു

എഴുതിയ വൃത്താന്തത്തുപ്രകാരം
കൂടിയത്.

പ്രസിദ്ധകൻ

എസ്. ടി. ട്രെയ്ഡർ ആൻഡ് സൺസ്

“വിദ്യാലയം” പ്രസ്സ്

മദ്രാസ്.

Handwritten notes in blue ink, including '639' and 'കിരീടവൃത്തം'.

പുസ്തകം — 2000-പ്രതികൾ.

കാഴ്ചിനൈറ്റ്.

വില്പനം

ശ്രീവതാരിക.

ലവുണ്ണമെന്ന ഈ ഗാനത്തിന്റെ ദർശനത്തിൽ തന്നെ സരസകാവ്യത്തിന്റെ ചമൽ നഭവിക്കപ്പെട്ടു. ഇതിന്റെ ഏതുഭാഗം വാക്കുവെച്ചാലും “നഹിഗുള ഗുളികായാഃ ധൃത്യുഭേഭഃ” എന്തൊരു ഓർമ്മയായി നിരിക്കുന്നില്ല. അതുകൊണ്ട് പ്രസ്തുത ഗാനപാദചൂഡം അഭിരാമമായിരിക്കുന്നുവെന്നു എനിക്കു സംശയമില്ല. കസ്തുരിയുടെ ജകാരണം അതിന്റെ സുഗന്ധമാണല്ലോ. രം വിഭവനായിരിക്കുന്ന രാമപുരത്തുവാർത്താവിശ്രാന്തയായിരിക്കുന്ന സീതാദേവിയുടെ കസ്തുരഗാനമാണെന്നുള്ളത് സർവ്വമനുഷ്യകവിതയ്ക്കുവേണ്ട മിക്കഗുണങ്ങളുമുണ്ടെല്ലെങ്കിലും വിദ്യാപ്രദമായ ഗുരുഭക്തിയേ പ്രസിദ്ധീകൃതമായ ദൈവബ്രാഹ്മണഭക്തി സജ്ജനശ്ലാഘ്യമായ അനന്ദകാരതപത്തെ വാക്കുന്നതിനുള്ള വിഷയങ്ങൾ അവശ്യം അല്ലെങ്കിൽ പ്രസ്തുത ഗാനത്തെ വിദ്യാത്മികൾക്കു പരിപാടിക്കിടത്താമെന്നു മഹാമനസ്സു് പ്രത്യേകമായി അനുഭവരസികന്മാരുടെ മനഃകൃതമായ മനസ്സാരംതന്നെദരിക്കുന്നു. ഇപ്രകാരം സൂത്രരമായ പ്രസ്തുതഗാനത്തിന് വ്യാഖ്യാനത്തെ യഥേഷ്ടം എഴുതുന്നതിനു “കലേല വൃത്തത്തിന്റെ” നോട്ടു രണ്ടുദിവസത്തിനകം വേണ്ടതു് അത്യാവശ്യമെന്നു, മിസ്റ്റർ-എസ് റി-റെഡ്ഡൻ താല്പര്യപ്പെടുത്തുകകൊണ്ടും എന്റെ കാർയാന്തരങ്ങളുടെ അനിവാര്യതപംകൊണ്ടും എനിക്കുതരമായില്ല. എ

കീഴും മിസ്റ്റർ റവ്യാതടേയും “വിദ്യാഭിവാർത്തി”
 ഉപപത്രാധിപർ. എൻ. മോവിനപ്പിള്ള അവ
 ര്കളും ആവശ്യപ്പെട്ടതിനെ അനുസരിച്ച് അതിനെ
 (വ്യാഖ്യാനത്തെ) എഴുതുന്നതിന് ഇടയായി. അ
 ല്ലജ്ഞനായ ഞാൻ ഇദ്ദേഹം എഴുതിത്തീർത്ത ഇദ്
 ദ്ദയാഖ്യാനത്തെ പരമനന്ദോയസ്സാമന്മാരായിരിക്ക
 ന്ന മഹാമാന്മാർ അനുദരികയ്ക്കിപ്പൊന്നു വിശ്വസിക്ക
 ന്നു. മൗനസലത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനവും അധിരേണ
 തീരുന്നതിന് എഴുതത്തക്ക കാര്യമുണ്ടാകുകൊണ്ട്
 അതും എന്റെ ഇച്ഛാനുസരണമായിട്ടില്ല. ഏറ്റവും
 വേഗം എഴുതിത്തീർക്കണമെന്നുണ്ടായ വിചാരത്താ
 ള് സിദ്ധിച്ച ആലോചനക്കുറവുവിമിത്തം മൗനസ
 ലത്തിന്റെ വ്യാഖ്യാനത്തിൽ “അമൃതപ്ലാവനം”
 എന്നുള്ളതിന്റെ അർത്ഥം അത്ര ശരിയാകാഞ്ഞതി
 നാൽ അതിനെ (അർത്ഥത്തെ) ഭേദപ്പെടുത്തി അ
 മൃതസേചനമെന്നു വായനക്കാർ വായിച്ചുകൊള്ളു
 ന്നതിന് അപേക്ഷിച്ചുകൊണ്ട് വിരമിക്കുന്നു.

കരയം വെട്ടത്തു സുരമാരപിള്ള
 കൊല്ലം.

കുടുംബലക്ഷ്മി

വഞ്ചിപ്പാട്ട്.

2
167
1908

കെല്ലോടെല്ലാജനങ്ങൾക്കുംകേട്ടതീരത്തക്കവണ്ണം
 എപ്പോഴുമനാടാനവുംചെയ്തെ ചഞ്ചെമ്മെ,
 മുപ്പാരുമടക്കിവാഴുംവൈക്കത്തുപെരുംതുകോവി
 ലപ്പ!ഭഗവാനേ!പോററി!മററല്ലാത്രയം.
 നിന്തിരുവടിയുടെനിത്യാനാമമില്ലെങ്കിലും
 ചെന്തിരുപ്പാദംപണിയുംവഞ്ചിവാസുവൻ
 സന്തതവുംധർമ്മംചെയ്യുന്നില്ലെങ്കിലുംമാരുംകലി
 സന്താപംകൊണ്ടിപ്പൊഴെരിപൊരികരുതും
 മുത്തിമുത്തംമുപ്പത്തുമുക്കോടിദേവനാരുമൊരു
 മുത്തിയായിമുപ്പാരിന്നവിളക്കുമായി,

മം.

മാതാപിതാപുത്രപുത്രികൾക്കുദേവതയുടെ
 മാഹാത്മ്യമോർത്തീട്ടുനന്നുപിണ്ണീടന്ന.
 സർവ്വദേവതകളുംപ്രസാദിച്ചിട്ടുനന്നുപിണ്ണീടന്ന.
 സന്തതമെന്നുള്ളിച്ചുള്ള വികാരമോപ്പ്!
 ഇവിടായകേതിവേണ്ടുന്നോടത്തൊരേടത്തുറച്ചു
 ഇരുവിൻറകടാക്കുംകൊണ്ടിന്നതോന്നന്ന
 പ്രബന്ധനമനജനാചിട്ടവതരിച്ചിരിക്കുന്ന
 വഞ്ചിവചവെരിയുടെകൃപയ്ക്കിരിപ്പാൻ
 വഞ്ചി കരയ് വന്നാവുഞാനെന്നോർത്തീട്ടുവാഴുംകാ-
 വഞ്ചിപ്പാട്ടുണ്ടാക്കണമെന്നരുളിച്ചെയ്തു. [ലം

മം.

വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസകാവ്യനാടകാദി
 വേദികളായിരിക്കുന്നവകവികളുടെ

മേറ്റുരങ്ങളായഗദ്യപദ്യങ്ങളെശ്രവിക്കുന്ന
 മേദിനീന്ദ്രനജ്ഞാനോടാജ്ഞാപിച്ചതോർപ്പ്!
 വാനവർഷ്ണിറവോളമൂതമപ്പിച്ചുഗേ
 വാനുകചേലകമിപിടകമെന്നോണം,
 വാണീഗുണംകൊണ്ടാരേയുംഭീണിപ്പിക്കും വഞ്ചി
 പാണിക്കെൻ്റെ പാട്ടീമ്പമാവാതതിതൊഴുന്നേൻ .[ഭൂ
 ഷന്ധംവന്നകചേലോദനത്തേത്തന്നേപാട്ടായിട്ടു
 ബന്ധിപ്പേനതിന്നിനിയുംസംഗതിവരും.

൩൦.

ബന്ധുരതിരുവനന്തപുരത്തെയുംകേരളന
 ബന്ധുവായപത്മനാഭനേയുംതൊഴുന്നേൻ.
 യാനംഭരത്തിങ്കലെളുതല്ലാഞ്ഞിട്ടെങ്കിലുംമമ
 സ്യാനന്ദുരത്തുകലോളംചെന്നീടുവാൻ,
 ബൃന്ദനരൂപിയാമനന്തശായിയേദർശിപ്പാന
 മാനന്ദഗോപകുമാരൻകൃപചെയ്യണം.
 കഷ്ടമായകലിയുഗകാലവുംകലികളായ
 ദൃഷ്ടംമുഴക്കമുലമനന്തപുരം
 ദ്വീപുമായിപ്പോകകൊണ്ടുംപുണ്യശീലനാ രായുള്ള
 ശിഷ്ടനാഷ്ടപലച്ചയില്ലാത്തതുകൊണ്ടും,

൪൦.

നവമവതാരമൊന്നുകൂടിവേണ്ടിവന്നന്തനം
 നരകാരികുൻപതിററാണ്ടിനിപ്പറത്തു്
 നവമായിട്ടോരോകൂട്ടമത്യാശ്ചയ്തുംനാളത്തോറും
 നരലോകേകണ്ടുംകേട്ടുംവരുന്നീലയോ?
 സ്വാമിദ്രോഹികടൈവംശവിചേദംവരുത്തിയതും
 സ്വാമിരൂമനവന്മാരെദ്രവിപ്പിച്ചതും,
 ഭൂമിയിങ്കലാരുസാധിക്കാത്ത കാഴ്ചപലകൂട്ടം
 ഭൂമാവുകൊണ്ടുസാധിച്ചുസമർപ്പിച്ചതും,
 കോട്ടപ്പടിപലതറപ്പിച്ചുനന്നായൊരേടത്തും
 കോട്ടംകൂടാതെ കണ്ടുസ്വാമിച്ചുചെയ്തൊരമെ

6
ഉ.

നാട്ടിനെ നന്നാക്കിയതു മൗൽവാലങ്ങളുടേതല്ലെന്നും
നാട്ടു മീനവാവതാരമെന്നു തോന്നുന്നു.
കാൽവീര്യൻ കഴിച്ചു ചോരം ഭദ്രദീപപ്രതിഷ്ഠയും
കാശിരാമസ്വാമി പ്രതിഷ്ഠയും കഴിച്ചു
മാതാബു മഹീപരീന്ദ്രൻ വെറുതേയോ ജയിക്കുന്നു
മാലോകരേ മനരായാലീ വണ്ണം വെട്ടു.
അന്ന ചന്ദ്രോഭരണാഭി വർഷമത്സികളിലിന്നും
മനവരിലാരാനേവം ഐന്ദ്രനാണോ?
അന്യായം ചെയ്യുന്നവനെ ദണ്ഡമനുഭവിക്കേണ്ട
മന്ത്രേ മനോഭോഷം മഹാരാട്ടിനില്ലൊട്ടും.

നൂ.

ഓ ചാൽക്കൊണ്ടു പണി പ്രകാരം ഓ പാലുകെളുത്തു പാശം
മിക്കണ്ടു പാരിലീ വണ്ണമില്ലിപ്പോഴെങ്ങും. [പ
ഉൽക്കണ്ഠയായുടനന്തപുരശീലുവു കേട്ടു
ഉൽക്കണ്ഠയും കാണാത്തുണ്ടാം കരളിലാക്കും.
റെറകല്ലിങ്ങോടി വന്നു മഖമണ്ഡപം ഭവിച്ചു
മറെറാനിതിൽപ്പരം മനാക്കാജ്ഞകൊണ്ടാമോ?
കുറമറതിരുകൊല്ലു, മകത്തെ മുററവു, തിരു
മുററത്തുള്ള മണ്ഡപവു, മമ്പലം നാലും,
ചുററീനകത്തു പുറത്തു ബലിശിലകളും, വെണ്മ
പെററവേദികയും, പൊന്നിൻകൊടിമരവും,

ഈ.

അററത്തിംകലന്തരീക്ഷം പൊക്കിക്കളഞ്ഞാത്തുപി
പററിയൊരു പക്ഷിരാജപരിഷ്കാരവും, [ഠ
ഇന്ദ്രനീലശിലയാനിർമ്മിതമാം ശീവേലിപ്പന്തൽ,
ഇന്ദ്രിയങ്ങൾക്കാനന്ദമേകും കണങ്ങളും,
ചന്ദ്രശാലാശതങ്ങളും, ചാടതരചന്ദ്രങ്ങളും,
ചന്ദ്രികാ ചർച്ചിതങ്ങളും ചോസാദങ്ങളും,
ഗോപുരം നാലും വളർന്നു വാമനൻ റവട്ടമേറും.

നൂപുരംപോലെവിളങ്ങുംപൊൻപ്രാകാരവും.
ദീപിക്കുന്നദിവ്യരത്നമയം;ചൊല്ലപ്പെട്ടതെല്ലാം
പാപിദൂഷകൾക്കേകല്പംമരവുമാവു.

വും.

ഭൂമിഭൂമിചിട്ടനന്തരല്ലേരയിക്കുമാനന്ദ
രൂപിയാംപത്മനാഭൻറപുരീ,സഹസ്രം
സ്തുതികളെക്കൊണ്ടാകാശംതുള്ളിക്കൊണ്ടുവി
ദ്യാപിക്കുന്നവിശാലതപുകഴ്ത്തിക്കൂടാ. [ശ്രവം
പടകളി,മെല്ലാനാളംവസന്തശ്രീവിളയാടും,
വാടികളും,വണ്ണേരുംപുകാവുകളുടെ
വാടകളുംവാപിക്രൂപതടാകാദികളുംചുറ്റും
വീടുകളുംമരങ്ങളുംവിളങ്ങീടുന്നു.
അത്രയല്ലരികത്തമരാവതിയേക്കാളധികം
ചിത്രമായവഞ്ചിരാജരാജധാനിയും

നും.

പത്മിവാഹനൻറപുരിയെ,നരിട്ടുപിറന്നുണ്ടായ
പത്മിയെന്നപോലെപരിപന്നിച്ചിടുന്നു.
ഭൂലോകവൈകുണ്ഡലോകഭൂതാനന്തപുരത്തുംക
ലാലോകിക്കപ്പെട്ടമഖിലാണുങ്ങളുടെ
മൂലകന്ദത്തിൻറജന്മകർമ്മങ്ങൾക്കില്ലെണ്ണം;ജന്മ
ജാലങ്ങളിലിന്നുതൊരുകർമ്മവുംചൊല്ലാം
എങ്കിലെല്ലാവാങ്ങേകട്ടെകൊള്ളുതിരുമനസ്സിന്നും
എങ്കിലുള്ളപരമാത്മംപൊട്ടുരകാണ്ടുണ്ടാം.
പങ്കജനാഭാവതാരംപത്തിപ്രമാധിക്യമേറും
പങ്കഹരനായകൃഷ്ണനെനന്നറിഞ്ഞാലും.

൧൦൦.

മത്സ്യകമ്മപാദികളി,ചെഴുംവ്യാജാൽബവിയേട
മത്സരിച്ചുവട്ടതുലോംവലുതുപോലും;
മത്സപാമിരാമപുരത്തുഭഗവാനാഹോവിദനും
മി.സ്വപരൂപംപരബ്രഹ്മംമുഴുവൻതന്നെ

മായാമോഹമേറും മൂന്നുരാമനാകും കൃഷ്ണസംഭരണ
 മായമുഴുവ്രവമത്തിനും മരുമുത്രികും
 ആയതൊട്ടുമല്ല, മൂലമുത്രിയിലും ശൈശവരീക്കേരും
 ആയതു പിത്രാധിക്യനാമ്പുത്രം നന്നോണം.
 ബ്രഹ്മാദികളുത്രിച്ചിട്ടുപരിപൂർണ്ണമായിരിക്കും
 ബ്രഹ്മമുഴുവൻ ദേവകിയുടെ ജന്മം

൧൧൦.

ജനദ്രമിയാക്കീട്ടാമ്പാടിയിലെട്ടെൻ പതുവെപ്പും
 നന്നയോടേനാളുതോറും വളന്നിലയോ?
 ദേവകിയുടെ വരറിൽ പിറന്ന പിള്ള നന്ദന്റെ
 ജീവനാഥയാകും യശോദയ്ക്കു മാത്സാന്ദം
 പാവനം ഗംഗപത്തുമാസം ചുമന്നു ഞാൻ പെറ്റു-
 ശോപാലനെ നന്നുറപ്പിച്ചു പുതു മയോർപ്പു! (ഞായ
 മണ്ടമ്മയുറങ്ങുമുറങ്ങൊരുത്തനങ്ങൊധിട്ടുണ്ടോ
 പണ്ടങ്ങൊരുമീശപരന്റെ കളിയാശ്ചര്യം.
 ചെണ്ടകൊട്ടിയുമാരേയും, ചതിക്കയില്ലാച്ചു നൻമ
 കൊണ്ടു ചിലേടത്തുവേണ്ടിവരും കൈതവം

൧൧൦.

പിള്ളയായിട്ടു പിറന്നു വീണപ്പോഴേതുടങ്ങിയ
 കള്ളവിദ്യശബരന്റെ ശരമേൽപ്പോളം.
 ഉള്ളയൻ ഭക്തിയോടു പിന്തിപ്പോരേകാത്തുകൊ-
 ഉള്ളതുരംഗിയുനോരംപുഞ്ചിരിയുകും. [ഇളം
 വീരോദാരതപദ്വന്ദല്ലനേരം നടി ചെന്നോരവം
 ശ്രീരാമന്റെ കട്ടിടുന്നാലൊരു കായ്കയും
 തീരുന്ന കാലമല്ലിപ്പോഴെന്നായിട്ടിരിക്കും, കൃഷ്ണൻ
 തീരറകാപട്ടം കൊണ്ടു കളിച്ചതെല്ലാം
 മണ്ണുതിന്നമകനെ നന്നേ കേട്ടിട്ടമ്മകോപിച്ചപ്പോ
 ടുണ്ണിക്കൃഷ്ണൻ വാപിളന്നിട്ടുലകീരേഴും

൧൧൦.

(നെ

കണ്ണിൽ കാട്ടി മാധകൊണ്ടു മോഹിപ്പിച്ചു നോരം

കണ്ണൻകെട്ടിക്കേറിക്കൊണ്ടു മുഖകടിച്ചു.
 വെണ്ണ കട്ടുതിന്നുംവേഗ്രമാർക്കു കൂലിവേലപെട്ടു
 വിണ്ണോടൊക്കുംപ്രജവിടുതോറുംനടന്നു.
 തർണ്ണ പതസ്കരതേപനനാൻമുഖനേക്കായിച്ചു
 വർണ്ണിപ്പാനി നിതിലുംമുണ്ടോവൈഭവം
 കന്നെടുത്തുകടയാക്കിദ്രേഴുമോരാത്രംമുഴുവൻ
 നിന്നുകഞ്ഞിപ്പുണ്ണൻനിജപത്രമേയുവാൻ,
 ഒന്നൊഴിയാതെ പാവിച്ചു കല്ലാത്തമേഖലങ്ങിട്രൻ
 ചൊന്നവണ്ണംവെച്ചുവയൊതുങ്ങിവാങ്ങി;
 മ൪൦.

എന്നേക്കുമെൻഗർവ്വംവെച്ചു, പട്ടംവഴിക്കൊല്ലാ കൃഷ്ണ!
 കൊന്നേക്കൊല്ലാഭഗവാനേദേജഭവന്തം.
 എന്നീവണ്ണമാവലായിപറവുതുംചെയ്തുവളീ
 വന്നുവന്നുണ്ടിട്ടുപിണനമസ്കരിച്ചു.
 കണ്ടാലെത്രയുംനന്നായിട്ടെണ്ണ ററിട്ടാമ്പാടിയി
 ലുണ്ടായിരുന്നൊരുഗോ പിമാധിലുണ്ണി ഞം
 തണ്ടാരവൻ പിതാവ്നെതെങ്ങിനെച്ചെന്നുപുണര
 മണ്ടാനാലോനാരിമാരുണ്ടായിരിക്കിലാം. [അ
 പാട്ടിലിനിിക്കഥയൊട്ടുംപറയാതെ കണ്ടൊഴിച്ചു
 പാപവുംഗോപസ്ത്രീ കടേശാ പവുമുണ്ടാം. [അ
 മ൪൦.

പാട്ടിലുള്ള കലവിട്ടുകൊണ്ടുപരമാത്മാറിന്റെ
 പദംപ്രാപിച്ചുകൂട്ടത്തെമറന്നൊന്നാമോ?
 ത്രിവിക്രമൻമധുരയ്ക്കു പെല്ലു നാരമഗതിയാം
 ത്രിവക്രയേക്കണ്ടുകൂറുംനിവിന്തുടേ? ഗാൽ
 അറവുകയാക്കിയെന്നല്ലമാറൊത്തമനുഭവക്കോള
 മവരുകുഴകേററിവച്ചതെന്തെന്നിരിപ്പു!
 കംസനേമഞ്ചത്തിന്നറിയാതെവഴിദൂരത്തിട്ടു
 റിംസിച്ചിട്ടുംവൈരമൊടുങ്ങാഞ്ഞിട്ടൊടുക്കും
 അംസത്തില്ലിടിച്ചിഴച്ചുസർവ്വാക്ഷിയായിരിക്കും

ൻ

പുസാംകേതിചെയ്യാലില്ലത്രപയ്യമാററം
എന്നും.

മാതൃലനേക്കാനാവൻറതാനേനാടുവാഴിട്ട
മാതാപിതാക്കന്മാരെ മഴിച്ചുവിട്ടു.

മാധവനഗ്രസേനൻറഭൃത്യനെനാഭാവംകേര
ബാധവനാതമാവനേമറപ്പാൻമൂലം.

അന്തകനെജയിച്ചിട്ടും അന്തപുത്രനെക്കൊണ്ടു
സന്തോഷിപ്പിച്ചിട്ടുസാന്ദീപനിക്കുചമ്മേ

ചെയ്താമരക്കണ്ണൻഗുരുദക്ഷിണചെയ്താക്കാനും
ചിന്തിക്കാവുന്നകാര്യമോ? നിരൂപിച്ചാലും. —

പതിനെട്ടുവട്ടം ജരാനന്ധനോടുപടവെട്ടി
പ്പടിഞ്ഞാരെജലധിയിൽപാളയംകെട്ടി

എ

പതിനാറായിരത്തെട്ടുപതിവ്രതമാരെവേട്ട
പരനിതൊക്കയുംപാരിൽപരക്കെക്കേട്ടു.

ബാണരണത്തുകൽകൃഷ്ണൻഉദമന്മാരെയുംപുഷ്പ
ബാണപുരാതകനാകംഗേവാനേയും

ബാണങ്ങളെക്കൊണ്ടുജയിച്ചുതുബാല്യകഴി-
വാണീജാഘീജയത്തേക്കാളതികറിനും. [ഞെതാരു

ധർമ്മപുത്രനുടേകാൽക്കാരനോകാരണമത്ത്യൻ
ധർമ്മദൈവമൊ, ഭൃതനൊ. ഞാനറിഞ്ഞില്ല.

സന്തതിയാമർജ്ജുനൻറസഖിയോ, സുതനോ, പ
ചിന്തയൻഗുരുഭൃതനോ, ഞാനറിഞ്ഞില്ല. [

എ

സുരാസുരനരന്മാരെജയിച്ചുസുവൃന്നാഖിയെ
ജരാനരജിതനായനദീതന്തയൻ

ശരപരവശനാക്കിപ്പോരതിങ്ക. പുല്ലോളൊരു
പരാപരപ്രപഞ്ചാനാപതികോപിച്ചു,

കമ്മട്ടമല്ലീവൃദ്ധൻറകളിയെന്നിട്ടുകയറും
ചമ്മട്ടിയുംവെച്ചിട്ടനായുധതപംസത്യം

കൈവിട്ടാകുളഞ്ഞു ചക്രമെടുപ്പുതുംചെയ്തരാജ
ക്കൺവെട്ടന്തിറങ്ങിദേവവ്രതൻറനേരേ;
വില്പംവച്ചു, തൃക്കൈ നിളയാടിവേണമടിയനെ
കൊല്ലുവാനെന്നാത്മിച്ഛിട്ടുണ്ടുപിയുംചെയ്തു,
൧൯൦.

വല്ലഭനാംഭീഷ്മരരികത്തുവന്നു. വാസുദേവൻ
വല്ലാതെയായിട്ടുവാങ്ങി പലവട്ടവും.
ദ്രോണരണേഗോദത്തന. യച്ചനാരായണാസ്രം
ചാണുരാരിതേരിൽനിന്നു ചാടിചെച്ചനോറു,
കാണപ്പെട്ടുമാറിലതമാ "യായിട്ടെല്ലാരാലും,
പ്രാണഹാനി വരാതെജിഷ്ടവുഞ്ജീവിച്ചു.
അഞ്ചാറുനാഴികപ്പകുളള പ്ലോളാദിത്യ ബിംബ
മഞ്ചാതെതു ചുക്രംകൊണ്ടുമാച്ചുകുണ്ണൻ
വഞ്ചിച്ചുജന്മാദമനെവധിപ്പിക്കുകൊണ്ടുജ്ജനൻ
വഞ്ചെ. തീയിൽ ചാടി ചാവലാകാഞ്ഞുപോലും
൨൦൦.

ഗാണ്ടി വശരക്രടാതീർത്തിറുറുൻറവഷംതടുത്തു
മാണ്ഡവത്തെക്കൊണ്ടുനിഷ്ഠവിശപ്പുരീതു
പാണ്ഡവനവനേവഹിതിന്നുവെങ്കിൽ ഭഗവാനാം
താണ്ഡവപ്രിയൻറതുകണ്ണനു കൊല്ലുമെ.
പാർത്ഥനഗിപ്രവേശംപ്രതിഷ്ഠയെ ചെയ്തനതുംപാ-
തീർത്ഥപാദനകർതിരസ്കാരം ചെയ്തതും, [ആ
ചീർത്തപത്രഭാഗിനേയവിനാശാർത്തികൊണ്ടുതീർത്ഥ
വാർത്തയോർത്തിട്ടല്ലെന്നുണ്ടുനിഷ്ഠതോന്നുന്നു.
കണ്ണൻറനാഗാസ്രമജ്ജനൻറ മഹാകിരീടത്തെ
മണ്ണിലാക്കി, കഴുത്തുറത്തില്ലസുതനാം

൨൧൦.

കണ്ണന്തുഴിതാഴ്ത്തുകകൊണ്ടിറുറു മെന്തെല്ലാം-
കർമ്മപാർത്ഥനാർക്കുവേണ്ടിട്ടുപുതൻചെയ്തു; [കൂടും
ഘൃളിയപുറത്തെനിൽപൂകുണ്ണനെല്ലാവരേറക്കൊ-

കണ്ടുവന്നു ജനങ്ങളെ തെരിപ്പാൻ കൂട്ടും; (ഔം
 കളിയല്ലെ കണ്ണുൻ നെയ്യും ഓരോ യോധനൻ നെയ്യും വധം
 എടുത്താമോ? ധണ്യവർക്കിബന്ധുവില്ലെങ്കിൽ?
 ഭീനദീനനാകുകൊണ്ടു ചമീനനാകുകൊണ്ടു മേററം
 ജ്ഞാനമില്ലാഴികകൊണ്ടു മെനിക്കീശപരൻ
 താനേകൂടത്തുണയെല്ലെ കൊണ്ടിറങ്ങുന്ന ഗാനം ചെയ്തു
 ഞാനല്ലാതെ മരിയാകയില്ലെന്നു നാനം.

൨൨൦.

എത്രയുണ്ടു കതവാ: സപ്യമേറിയ ഭഗവാൻ കൂട്ടി
 നരപാരിലവതാരകാർയ്ക്കുമിടകൂതും
 സത്രികാതെ സംധിച്ചിട്ടു, സർവ്വമഹാഷിമാരോടും
 പുത്രപൗത്രാദികളുടെ സാകല്യത്തോടും
 പിത്രാദികളോടും ഭൃതനായ ബലഭദ്രനോടു
 മരമിഥുനങ്ങളോടും മന്ത്രികളോടും
 തത്രസമുദ്രമധ്യസ്ഥമഹാരാജധാനിയിൽ
 സുത്രാമാവിനെ കാട്ടിലും സുഖ് ചിരന്നു.
 അക്കാലത്തൊന്നി ചുറ്റുകുലവാനും ചെയ്ത മുലം
 ചിൽക്കാതൽ കസരീ. ത്വന്യാ ചിരന്ന വിപ്രൻ

൨൨൧.

ചൊൽക്കൊണ്ടു കരോലൻ ഭക്തികൊണ്ടു ദാരിദ്ര്യഭുജ-
 കയ്യോളം തെക്കുണ്ടില്ലത്തു ഭജിച്ചിരുന്ന. [ചമ്പം
 ഭക്തിയേറും ഭഗവാൻ കലംകിലുമവൻ നദായ്തു
 ഭത്താവോളം വിരക്തയായില്ല; ഭക്തിച്ചേ
 ശക്തിയുള്ള ശുശ്രൂഷിപ്പാനെന്നായിട്ടേകദാ സതി
 സക്തിയോടുകൂടെ പതിയോടു പറഞ്ഞു -
 ചില്ലീനമാനസ! പതേ! ചിരാനനനായപുമാൻ
 ചില്ലീച്ചളിച്ചൊന്നു കടാക്ഷിപ്പാനോക്കണം;
 ഇല്ലദാരിദ്ര്യത്തിയോളം വലുതായിട്ടൊരാൽതിയ്യും
 ഇല്ലം വീണു കത്തുമാറായതും കണ്ടാലും.

൧൧
൨൪൦.

വല്ലഭ! കേട്ടുപുലം പരമാത്മമഗനനായഭവാൻ
വല്ലഭയുടേ വിശപ്പു മറിയുന്നില്ല.
സർവ്വേശ്വരപ്രാണജ്ഞൻ ഭവാൻ ബ്രഹ്മശക്ര
ശർവ്വനായ ശൈരീതവചയന്യൻ,
നിർവാണനായ ലക്ഷ്മീപത് യെച്ചെന്തുകണ്ടാലീ
ഭവാൻ ദാരിദ്ര്യഭയമൊഴിയുന്നതും
തുരുഗ്രഹത്തിങ്കൽ നിന്നു പിരിഞ്ഞതിൽ പിന്നെ ജ-
തുരുവിനെയുണ്ടോ കണ്ടു? ചെറുതെറ്റണം [ഗ്രഹ
വരികയില്ലാക്കും, ഭഗവാൻ കോണാൻ കാലേതന്നെ
വിരയെയാത്രയാകണമെന്നു തോന്നുന്നു,

൨൩൦

പറഞ്ഞതങ്ങിനേതന്നെ ചാതിരാവാതല്ലോ പതി!
കറഞ്ഞൊന്നൊക്കെട്ടൊന്നൊ, നലകീരേഴും
നിറഞ്ഞ കൃഷ്ണനേക്കാണമാൻ പുലർ കാലേപറപ്പെ-
ങ്ങിഞ്ഞു വല്ലഭതും കൂടത്തനായക്കേണം- [ഓം,
ത്രിഭുവനമടക്കി വാണിരുന്നരുളുന്ന മഹാ
പുളവിനെക്കാണമാൻ കൃഷ്ണലേതും കൂടാതേ
സ്വപ്നാനന്തരം കൽനിന്നു മരിക്കുകയാകും, കൈക്ക
ലിഭവമാമിലയുമാംകസ്യമവുമാം.
അവലുമാം മലരുമാം ഹലവുമാം യഥാശക്തി
മലർക്കന്യാമണവാളനൊക്കെയുമാകും.

൨൪൦.

മലംകളമനസ്സിലിന്നെന്തുവേണ്ടെന്നറിയാത്തതു
മലയ്ക്കേണ്ട, ചൊന്നതിലൊന്നുണ്ടാക്കിയാലും.
ഇപ്പകാരം ഭർത്താവിന്റെ വാക്കുകേട്ടിട്ടു നന്മരം
വിപ്രഭാമിനിയാ വിച്ചുകൊണ്ടു നായാനും
ക്കിലിമിരുട്ടത്തിടിക്കുകൊണ്ടു കല്ലു നെല്ലുമേറു
മപ്പിമുകും ചൊതിഞ്ഞൊരുളിയിൽ കെട്ടി,
കാലത്തേഴുന്നോറുകളിച്ചു തുവന്നുപതിയുടേ

കാലദിവസിച്ചുപൊതികയിൽകൊടുത്തു.
കൂലംകഷകതുഹലം, കടയുമെടുത്തിട്ടു
കൂലയാചത്തിയോടുയാത്രയുണ്ടെചൊല്ലി,

൨൭൦.

ബാലാദിത്യവെട്ടുണ്ടിയനേരം, കൃഷ്ണനാമ
ജാലങ്ങളെപ്പിടിച്ചുതുറച്ചെഴുതുകയേലൻ,
ചാലവലത്തോടൊഴിഞ്ഞുചേരുകോരാടി പക്ഷിക-
കോലാഹലംകേട്ടുകൊണ്ടു, വിനിർഗ്ഗമിച്ചു [ഭേ
നാഴികതോറുവളരുംഭക്തിനൽകമാനന്ദമാ
മാഴിയിങ്കലുടനടൻ മുഴുകുകയും,
താഴുകയുമേഴു കയ്യുണ്ടെഴുതുകാലമല്ലുപോലും
പാഴാക്കാതെപോയിവില്പൻവിവിധങ്ങളാം
ഗ്രാമനഗരാദികളെ കടന്നിട്ടുസജ്ജനാനാം
ഗ്രാമണിഗമിക്കുന്നേരമഗന്യമേരും

൨൮൦.

രാമാനുജൻറവൃദയമറിവാൻമേലായെന്നിട്ടു
രോമാഞ്ചമണിഞ്ഞീവണ്ണുവിചിന്തയെഴുതുക:
നാളെനാളെയെന്നൊഴിട്ടുഭഗവാനെകാലൊന്നിത്ര
നാളുപുറപ്പാപ്പാത്തൊന്നിന്നുചെല്ലുമ്പോൾ
നാളീകനയനനെന്തുതോന്നുന്നോ ഇന്നുനമ്മോടു!
നാളീകംകരിമ്പനമേലെയല്ലേപോലാകും.
ദേശികദക്ഷിണകഴിഞ്ഞതില്ലെന്നകാണാഞ്ഞൊ
ദേവദേവനാലുതീർക്കപ്പെടുമെങ്കിലും, [ൻ
ദാശാഹ്വാനൻദാരിദ്ര്യമൊഴിച്ചുയപ്പാൻബന്ധം-
ദാസ്യസഖ്യാദികൾനിത്യന്മാർക്കുണ്ടാകുമോ? (വേണ്ട

൨൯൦.

താണുചണ്ടുണ്ടായസാപ്തപദീനന്തന്നേപറഞ്ഞു
കാണുമ്പോളമിലേശനോദിരപ്പനിവാൻ.
ദ്രോണർദ്ദ്രാദനാലെന്നപോലെനിന്ദിക്കപ്പെടുക
വേണമെന്നില്ലാദ്യനല്ല? പ്രഭവല്ലല്ലോ.

കാനിയാമജ്ജനനോളംവലിപ്പമിങ്ങില്ലെങ്കിലും
 ക്രിനിയായകബ്ജരേക്കാളിളപ്പംകൊണ്ടും
 മാനനീയതപംവലിപ്പംകൊണ്ടുമെന്നിങ്ങേറും നാനം.
 ഭീനബാധവൻബ്രാവമണ്യദേവനല്ലയോ?
 അന്തണരിലേകനെന്നാൽകഴിഞ്ഞുകൃഷ്ണനെത്രയും
 ജന്തുവായജളനെയുംപ്രസാദിപ്പിക്കും.

൩൦൦.

എന്തായാലുംചെന്താമരക്കണ്ണനെന്നകാണുന്നേ
 സന്തോഷിക്കുംസല്ലരിച്ചയക്കയുംചെയ്യും. [രം
 റംവണ്ണമാക്ഷേപസമാധാനങ്ങളെചെയ്തുചിത്തം
 കാവണ്ണൻകലുറപ്പിച്ചുചെയ്യാമേഖാലും
 ഭൂവിണ്ണാരിലഗ്രഗണ്യനായകചലനാലഗ്രേ
 കസതവണ്ണപാരകാപുരിദശിക്കപ്പെട്ടു.
 ഇപ്പാരിലിന്നവണ്ണമില്ലൊരുമഹാരാജധാനി
 മുപ്പാരിലമില്ല,മന്ത്രേമുകന്ദപദം
 അല്ലവമില്ലാഞ്ഞതുവീയികൽപോയിവാസുദേവ-
 ചില്ലയങ്ങനോടുകൂടിപരമപദം. (ൻ

൩൧൦.

പശ്ചിമപയോയിയടേനടുവിന്നാഭരണമാം
 കശ്ചനപൊന്നുതുരുത്തു,മശിൻറമീതേ
 ദൃശ്യവനനഗരിയനാണിപ്പിച്ചുനേപുരി
 നിശ്ചലയായിട്ടുനിന്നനിലയമോർപ്പ
 ഭാഗവതിയായപുരിചൊക്കുംകൊണ്ടുനടന്നിൻറ
 ഭാഗത്തേയുമതിക്രമിച്ചുനേകംകാലം
 ഭോഗവതിപുരിയുടെലയിലിരുന്നുപോലും,
 ഭോഗിശാചിയോടുകൂടിപ്പോകയുംചെയ്തു.
 ചുറ്റുമംബരംചാഞ്ചിടേംചൊന്നംപിറക്കോട്ടയ്ക്ക-
 ഭത്താററത്തക്കൽത്തളംചെയ്തിരിയ്ക്കുമുലം; (ൻ

൩൨൦.

മുറമെല്ലാംമിനുങ്ങിട്ടുതെറുതെളുതെളുമിന്നം

മൂറമെവിടയുമാർക്കു കണ്ണാടികാണാം.
 മുക്തിലാകാശം മുട്ടുമകമതിലുകടേയും
 മുക്തകടേയുമെണ്ണ ഗണിച്ചുകൂടാ.
 മുക്തൻറെ പാദമെൻറെ മനോമയമായിരിക്കും.
 മുക്തത്തിൽ കണ്ട പോലേ പറഞ്ഞുകൂടൂ.
 സാലംതോറും നന്നാലുഗോപുരങ്ങളുണ്ടത്രയല്ല
 സാലംകാരപുരപാരങ്ങളുടേനേരെ,
 നാലുദിക്കിലോട്ടുമോരോമഹാമാർഗ്ഗങ്ങളുണ്ടതിൽ
 നാലിൻറെയും പാശ്ചാത്യങ്ങളിലാപണങ്ങളും.

൩൩൦.

അങ്ങാടികളിലൊക്കെയുമാലയങ്ങളിലൊക്കെയും
 മണിടാതേ മഹാലക്ഷ്മിയുടെ കടാക്ഷം
 തങ്ങിട്ടുകൊണ്ടു ധനയാന്ത്യാദികൾക്കിടംപോരാ.
 പൊങ്ങിട്ടു നന്നാമണിമോദികൾക്കും.
 ഇന്ദിരാ രണ്ടുണ്ണായിരത്തെട്ടായിട്ടിരുന്നതും
 മന്ദിരങ്ങളുമത്രയുമുണ്ടെന്നുവെല്ലൂ.
 നന്ദഗോപപുത്രപുത്രപെന്ത്രാദിഗൃഹഗണനം
 ദന്ദശ്രുകേശനമെളതല്ലനിണ്ണനും.
 പ്രച്ഛോതനകോടിപ്രകാശനാരായിവിളങ്ങീടും
 പ്രച്ഛമ്നാനിരലാദിസത്തങ്ങളും, സദാ

൩൪൦.

മദ്യമത്തനായമാധവാഗ്ജൻറെ മന്ദിരവും,
 വിദ്യാവൃദ്ധനാമുഖവരുടെ ഗൃഹവും,
 സാന്ത്വകീകൃതവർമ്മാദിമഹാരഥന്മാരുടെയും
 സാന്തപതസംഘത്തിൻറെയും കടികോടികൾ.
 സാല്യസംഖ്യാദികളെല്ലാം സാഹസ്രാനുസഹസ്രം -
 സാല്യസംഖ്യാദികളെല്ലാം സാഹസ്രാനുസഹസ്രം. [വം
 ചിന്തയൻറെ പരിഷ്കൃതി ഗൃഹമില്ലാത്തതിടമില്ല
 പൊന്തയമല്ലാതെ യില്ല ഗൃഹത്തിലെങ്ങും.
 നിർമ്മലമായ പുകയും പൊന്തയയും വേണ്ടുന്നതെല്ലാം

നമ്മാലയംതോറുംവെച്ചുപറയുണ്ടല്ലാക്കും.

൩൦.

ജ്യേഷ്ഠനേമുന്വിട്ടുചെല്ലുംപ്രപഞ്ചപ്പെരുമാളുടെ
 കോട്ടയ്ക്കു കത്തകപ്പെട്ടുപുരുഷന്മാക്കും,
 കേട്ടാലുംപുരസ്ത്രീകൾക്കുംകരിതൂരഗാദികൾക്കും
 വാട്ടംവിനാവസിപ്പാനില്ലാരിടംപോരാ.
 പട്ടിണിപകാണ്ടുമെലിഞ്ഞപണ്ഡിതന കശസ്ഥലി
 പട്ടണംകണ്ടപ്പൊഴേവിശപ്പുംദാഹവും
 പെട്ടനകനുവെന്നല്ലഭക്തികൊണ്ടെന്നിയേ പണി
 പ്പെട്ടാലുമൊഴിയാത്തഭവാത്സ്യംനീനും.
 രാമാനുജാഞ്ചിതരാജധാനിസൽക്കരിച്ചുകിയ
 രോമാഞ്ചകുപ്പായമീറനായിപെ പഞ്ചമേ

൩൩.

സീമാരീതാനന്ദാശ്രുവിൽകളിക്ക കൊണ്ടു,കുചല
 യോമാതിരിക്കുതുച്ചുമടായിച്ചമഞ്ഞു.
 ഭക്തിയാരകാറുകൈകണക്കിലേറുപെരുകിയ
 ഭാഗ്യപാരാവാരഭംഗപരമ്പരയാ
 ശക്തിയോടുക്രൂടിവന്നുമാറിമാറിയെടുത്തിട്ടു,
 ശാർണ്ഠിയുടേപുരദാരംപൂകിക്കപ്പെട്ടു.
 കല്ലാപനകാലത്തൊന്നിക്കുംകടലുകളുടേയോഷം
 അല്ലമാക്കുംപുരുഷാരപൂരങ്ങളുടെ
 പൊൽപ്പൊങ്ങമിരപ്പുകേട്ടും,പരിശീലം കണ്ടുപെ
 ചിൽപുസഖൻമഹാമാഗ്ഗമലങ്കരിച്ചു. [ല്ലം

൩൪.

ആഴിമകളുമൊരുമിച്ചൊരു കട്ടിന്മേലെന്നോര
 മേഴാംമാളികമുകുളിലിരുന്നതളം
 ഏഴുരണ്ടുപകവാഴിയാരതമ്പുരാനെത്രയും
 താഴെത്തൻറവയന്യനേട്ടുരത്തുകണ്ടു.
 കണ്ടാലെത്ര കഷ്ടമെത്രയുംമുന്തിഞ്ഞുചീണ്ണവസ്ത്രം
 കൊണ്ടുതറുടുത്തിട്ടുത്തരീയവുമിട്ടു,

മുണ്ടിൽപൊതിഞ്ഞപൊതിയുംമുഖ്യമായപുസ്തക-
രണ്ടുംകൂടാക്ഷത്തിനകലിടുകുകൊണ്ടു, [വം
ഭദ്രമായസ്മേദംധരിച്ചുനമസ്കാരകിണ
മുദ്രയുംമുഖരമായപൊളിക്കടയും

൩൮൦.

അദ്രാക്ഷമാലയുമേന്തി, നാമകീർത്തനവുംചെയ്തു,
ചിദ്രൂപത്തിങ്കലുറച്ചുവെഞ്ചുമേമെചെല്ലും[ദൈന്യം
അനന്തനൈക്കുണ്ടിടുന്നേതോഷംകൊണ്ടൊതസ്യ-
ചിന്തിച്ചിട്ടുള്ളിലുണ്ടായസന്താപംകൊണ്ടോ
വ്യന്തുക്കൊണ്ടോശൗരികണ്ണനീരണിഞ്ഞുധീരനായ
ചെന്താമരക്കണ്ണനേണ്ടോകരഞ്ഞിട്ടൊള്ളു?
പള്ളിമഞ്ചത്തിന്നുവെക്കുമുത്ഥാനംചെയ്യിട്ടുപക്കി
ലുള്ള പരിജനത്തോടുകൂടി, മുക്കന്ദൻ
ഉള്ളഴിഞ്ഞുതാഴെത്തഴുന്നെള്ളി, പെശരവരന്മാരും
വെള്ളംപോലെചുറ്റുംവന്നുവന്ദിച്ചുനിന്നു.

൩൯൦.

പാരാവാരകല്പപരിവാരത്തോടുകൂടിബ്ഭക്ത
പരായണനായനാരായണനാശ്ചര്യം
പാരായണമെന്നതിരേറുകചേലെന്നു, ദീനദയാ
പാരവശ്യമേവംമറെരാശീശ്ചരണങ്ങളോ?
മാറത്തേവിയറപ്പുവെള്ളംകൊണ്ടുനാരുംസതീർത്വ-
മാറത്തുണ്മയോടുകൂടിയുഗാഡംപുണൻ, (നേ
കൂറുമുലംതുക്കൈകൊണ്ടുകൈപിടിച്ചുകൊണ്ടുപ-
കേറിക്കൊണ്ടുലക്ഷ്മിതൽപ്പത്തിനേലിരുത്തി. [രി
പള്ളിപ്പാണികളെക്കൊണ്ടുപാദംകഴുകിച്ചു പരൻ,
ഭെള്ളാഴിഞ്ഞുഭഗവതീവെള്ളമൊഴിച്ചു

൪൦൦.

തുളളിയുംപാഴിൽപോകാതെപാത്രങ്ങളിലേറുതീ
മുള്ളതുകൊണ്ടുതനിക്കുമാർക്കുംതളിച്ചു. [ത്ഥം
നന്ദനംവസുഭവർക്കുംയശോദയ്ക്കുംദേവകീക്കും

൧൮

നന്ദനനാമുകന്ദൻതൻഭക്തനെത്താനേ
ചന്ദനവുപുശിപ്പിച്ചുപൂജിച്ചുപോലിത്ഥംഹരി
ചന്ദനകസുമയവദീപാദികളാൽ
ഭർത്തൃഭാവമറിഞ്ഞിട്ടു, ലക്ഷ്മീഭഗവതിതാനും
ഭദ്രമായതാലവൃന്തമെടുത്തുചെയ്തേ
ഭക്തനാമതിഥികുടാപഗ്രമംതളരുവാൻവാസു
ഭദ്രനോടുകൂടിനിന്നുവീശിത്തുടങ്ങി.

൪൧൦.

ദക്ഷിണദിഗീശനെജ്ജയിച്ചുണ്ണിയേവീണ്ടുതുരു
ദക്ഷിണകഴിച്ചുദേവൻഗുണനിധിയാം
അക്ഷോണീസുരനൊന്നിച്ചിരുന്നരുളീട്ടനന്തരം
അക്ഷീണതരമാംവണ്ണമരുളിച്ചെയ്തു.
എത്രനാളുണ്ടുഞാൻകാണാഞ്ഞിട്ടുചിത്തേകൊതി-
ത്തത്രതനോപോന്നുവന്നതന്യ്യാകംഭാഗ്യം! [കുന്ദ!
ചിത്രംചിത്രമങ്ങോട്ടുചെന്നാടേണ്ടുന്നമഹാതീർത്ഥ
മിത്രോളമിങ്ങാഗമിക്കുകൊണ്ടുനന്നായി.
പാരദാരികതപംവീരഹത്യാമഹാവഞ്ചനാദി
പാപങ്ങളൊക്കെയുമിന്നനമുക്കൊഴിഞ്ഞു;

൪൨൦.

പാരിരേഴിനേയുംപുതമാക്കുന്നസാധുക്കളുടെ
പാദതീർത്ഥമാകസ്തികമേരപ്പാനെത്തുമോ
സാദീപനിഗൃഹേപണ്ടുസാഹസാൽകഴിഞ്ഞതും-
സാദരം വേദശാസ്ത്രങ്ങളുദ്ദേശിച്ചതും [നാം
സാന്ദ്രസെന്ദ്രദസംബന്ധംനമ്മിലുണ്ടായതുംസ-
സാരനാംവോനതൊന്നുംമറന്നില്ലല്ലീ? [ഖേ
ഗുരുപത്നീനിയോഗേനകദാചനനാമെല്ലാശം
ഒരുമിച്ചുവിറകില്ലാഞ്ഞിട്ടുപോയതും,
പെരുംകാട്ടിൽപുകിന്ധനമൊടിച്ചുകെട്ടിവച്ചതും,
അരുണനസ്സുമിച്ചതുംമറന്നില്ലല്ലീ?

മൻ
രനം.

കൂരിരുട്ടമാകുന്നിടമൊയൊരുമൊഴിയും
കൂടിവന്നുകൊടുംകൊറ്റുംകൂടിട്ടുണ്ടാകും
ദേഹമന്യോന്യമറിയാഞ്ഞുഷണ്ണോളോതകർത്തരും
ഉഴവിച്ചുടുത്തുനാമെല്ലാമൊരുമിച്ചതും (കോമ്പി
പാർത്തിരിയാതെപറന്നുപോമിക്കൊറ്റത്തെന്നുൾ-
ലോത്തൊരുതുരപ്പിനുളളിലൊളിച്ചന്യോന്യം
കയ്യാകോത്തുപിടിച്ചതുംപിന്നെനടന്നൊരുവണ്ണം
മാത്താണുനമുദിച്ചതും,മറന്നില്ലല്ലീ?
താപസനന്തിക്കനമ്മേകാണാഞ്ഞിട്ടുപതിയോടു
കോപിച്ചതുംപുലർകാലതിരഞ്ഞുകാണാൻ

ശ്ശം

താപംപുണ്ടുതാനെപറപ്പെട്ടനേരംകളുന്നാനാം
പേടിച്ചുവിറകുംകൊണ്ടരികിൽചെന്നതും
ചെമ്മേവീണനമസ്കരിച്ചതും,മഹാമുനിമോദാൽ
നമ്മേയെല്ലാമനുഗ്രഹിച്ചതും,തോന്നുന്നോ?
നന്മനമുക്കതേയുള്ളു,ഗുരുകടാക്ഷംകൂടാതേ
ജന്മസാഹചര്യംവരുമോജനിച്ചാലാക്ഷം?
ദന്തിയുമാംപുഷ്പവുമാമിടയിലെത്തുമാംഗുര
ദക്ഷിണതനിക്കൊത്തപോൽചെയ്യണമാരും.
അന്തകനോടുണ്ണിയെമേടിച്ചുകൊണ്ടുനാപ്പിച്ചുനാ
മത്രമാത്രംചെയ്തിട്ടിന്നുംകേരീചെയ്യുന്നു.

ശ്ശം

ആചാര്യനിഷ്കൃതംചെയ്തിട്ടാലയംഗമിച്ചശേഷം
ആശുസമാവത്തനമതീരമായില്ലേ?
വചസാകിം ബഹുനാതവവേളിയുംകഴിഞ്ഞുവല്ലോ
വാരിജാക്ഷിഭവാനനുരൂപയല്ലയോ,
വിശേഷങ്ങളിനിയുംപറഞ്ഞുകൊള്ളാംബന്ധംവി
വിശക്കുന്നനമുക്കതുസഹിച്ചുകൂടാ. [നാ
വിശുദ്ധനായഭവാൻറഭവപീഡതീൻപോമി

വശക്കേടുശമിക്കുമ്പോളതിനെത്തുടച്ചു?
പൊതിയിങ്ങോട്ടുതന്നാലും, ലജ്ജിക്കേണ്ടാഗോപി
കൊതിയനെനിജ്ജനത്തേപറവുത്തായം [മാരും
രന്നും

ഇതിയഭൂപതിമുദാസതതമീരന്നസതാം
ഗതിയതുകൈകലാക്ഷീട്ടുഴിച്ചുകൊണ്ടു
കല്ലുംനല്ലുമെല്ലാമവലെന്നുവച്ചിട്ടൊരുപിടി
നല്ലവണ്ണംവാരിവേഗംവയറിയാക്കി
മല്ലരിപ്പിനെനെയുംവാരുവാനാഞ്ഞനേരംവീശ്രോ
വല്ലഭവന്ദിച്ചതൻറകരംപിടിച്ചു.
മതിമതിപതിയോടുപറവുതുംചെയ്തുകാത!
മതിമതികദാപിദമതീവമുല്യം
മതിപ്പാനുംകൊടുപ്പാനുംതന്നെഞാനിന്നൊന്നുകൊ
മതിയാകയില്ലെന്നായിവനിരിക്കുന്നു [ണ്ടും
രറം

പിറന്നാത്തുടങ്ങിപ്പിരിയാതെപാർക്കുമെന്നെ
മറന്നൊന്നതോന്നീടുനിത്യനാബന്ധം
മുറിച്ചുയച്ചീവില്പൻറ പത്തിക്കദാസ്സീയാക്കുവാൻ
ഉറച്ചിതൊതിരുമനസ്സിതെന്തയ്യോ
പരിഭ്രമിക്കേണ്ടാപന്തീപറഞ്ഞതുകൊള്ളാംതാനും
പരമഭക്തന്മാരേക്കുണ്ടിരിക്കുംനേരം
പരവശനാംപ്രപകൊണ്ടെന്നെയും മറന്നുപോംഞാ
പരിചയിച്ചീടുംനീയതറിഞ്ഞിട്ടില്ലേ? [ൻ
നിറഞ്ഞുകഴിഞ്ഞുനമുക്കൊരുമുഷ്ടിയാൽനിൻഭാവ
മറിഞ്ഞുകൊൾവതിനായിപ്പനരുദ്യോഗം.
രവു.

കറഞ്ഞൊരു വിപാടകംശേഷിച്ചതിതാ,ഭവതി!
പറഞ്ഞതുംമറക്കാമൊഭക്തയായനീ?
വിവിധചരാചരാണാംപിതാക്കുനാരേവംകാശ്ശും
സവിധഗനാം ദ്വിജനേശ്രവിക്കാതെ

ചെവിയിലന്യോന്യമോതിട്ടമൃതമാക്കിയശേഷം
 അവലമ്മകൊണ്ടുപോയിപ്പിന്നെയുംവീശി.
 നിഖിലബ്രഹ്മാണ്ഡകോടിനിഗമാദികളെക്കൊണ്ടും
 യാത്തകൃഷ്ണകക്ഷിഭൃത്യപുരീതമായി [നിറ
 സവിദത്തപ്രഥമകൈകമുഷ്ടിയാൽനിറയ്ക്കപ്പെട്ട
 സഖിമുകന്ദനാലേവംവദിക്കപ്പെട്ട
 ര്നം.

പണ്ടൊരിക്കൽപാണ്ഡവമഹിഷിയുടെശാകോദന
 മുണ്ടുനാ,മിന്നഭവാൻറെപ്പ്രഥമകന്തിനാ;
 രണ്ടുകൊണ്ടു മുണ്ടായോണസുഖവുമുറപ്പിയും കീഴി
 ലുണ്ടായിട്ടില്ലൊരിക്കലുമെന്നിങ്ങ,സഖേ!
 കയ്ക്കലത്ഥമൊന്നുമില്ലാഞ്ഞെൻറെഭക്തന്മാരപ്പി-
 കയ്ക്കുംകാഞ്ഞിരക്കരുവുമെന്നിക്കമൃതം [ചാൽ
 ഭക്തിഹീനന്മാരായഭക്തന്മാരമൃതംതന്നാലും
 തിരുകാരസ്തുരഫലമായിട്ടുതീരും.
 ഗവ്ഹീനന്മാരായ ഭവാദൃശന്മാരണമാത്രം
 ചവ്ണമിന്നവല്ലതുംകൊണ്ടുതന്നാൽ
 ൭൦൦.

പവ്തത്തിലുമധികമെന്നിക്കൊന്നുപറയാതേ
 സവ്തത്തചിത്തേ!ഭവാനറിയാമല്ലോ.
 കായഭേദമുണ്ടെങ്കിലുംരണ്ടല്ലാവാമഭേദ,ജീവൻ
 പോയാലുമിരിക്കുമ്പോഴുമെന്നറിഞ്ഞാലും.
 ശ്രീയുക്തവസ്രീയുമെന്നൊന്നൊന്നപദംതന്നൊന്ന
 ജ്ഞായയോടുപറഞ്ഞല്ലമമവചനം
 ഇത്തരംസൽക്കാരവാക്യങ്ങളെകൊണ്ടുസമർപ്പിച്ചോ
 ഷത്തമപൃഷ്ഠനോടുണർത്തിപ്പാനേതും
 ഉത്തരമില്ലാഞ്ഞിട്ടുവിചാരിച്ചിരുന്നുകേലൻ
 ചിത്തരസംവരമാറിവണ്ണവചിച്ച
 ൭൧൦.

ഭക്തിമകുതിദാതാവേ!ഭവനനാഥ!ഭഗവാനേ!

ഭക്തികൊണ്ടഭക്തനാഥം, നിന്നാ,ലൽഭൂതം!
ശക്തികൊണ്ടഭക്തനാഥം, ജയിക്കപ്പെടുന്നത്രനം
യുക്തരണ്ടജിതാവ്യയ്യമന്തരംവേണ്ട.

കപ്പംകൊണ്ടലോകപാലനാരെല്ലാരുംപാരം
മെപ്പോളവസരമെന്നനോക്കിപ്പാട്നേ [തോറു
കപ്പയിൽകിടന്നവനെപ്പുജിക്കുന്നുഭവാൻകീഴി
ലിപ്പുതൃമകണ്ടിട്ടില്ലാകേട്ടിട്ടുമില്ലാ,
പൊറ്റപ്പത്തിൽപരിചയംകൊണ്ടു, തവരൂപത്തെ-
മനോദപ്പണത്തിൽകണ്ടിട്ടവയെപ്പേരും [ഞാൻ

അപ്പോഴപ്പോൾകേട്ടുഭവാനെന്തരിച്ചിരുന്നതൊന്ന-
മിപ്പോഴിവിടേക്കുവന്നുകാൺകയ്യംചെയ്തു. [ഉ
കൽപനലംഘിപ്പാൻമേലാ,ണേതഴാം മാളികമുക
ലല്ലനിവൻരാമുഴുവനീശപരിയുടെ
തൽപത്തിന്മേലിരുന്നിട്ടു,വിഷ്ണുപദം വാണവല്ലൊ
മൽപരനാഽന്യനില്ലീമനീരേഴിലും
ദിവ്യരത്നദ്വകാശംകൊണ്ടത്രരാത്രീയില്ലെങ്കിലും
നവ്യമാമഭനോദയമടുത്തുതന്നം
ഭവ്യയതാഭക്തിഭവിക്കേണംമമ പോകട്ടേഞാൻ

അവ്യാജമനോജ്ഞമംബ്രിചേരവോളവും,
മാതുംപോലുംധനമീനനായവിപ്രൻമുകന്ദനേ
മാനസംകൊണ്ടെടുത്തിട്ടുകൂടക്കൊണ്ടുപോയ്,
യാത്രചൊല്ലിനടന്നുനശ്രപുണ്ണനേത്രമനു
യാതനായമാധവനേപുണൻനിത്തി
മല്ലരിപുചിൻറമന്ദഹാസസൈന്ദര്യാതിശയ
സല്ലാപാനകമ്പമനമാനസല്ലാഭം
എല്ലാമുള്ളിലോത്തതന്നെവിസ്തൃയിച്ചുതാനെചെ-
രില്ലമടുപ്പാരായപ്പോളേവാചിന്തിച്ചു [നോ
ആശ്ചര്യമാശ്ചര്യമിദമോത്തുകാണുംതോറും പാരി

ലാരിലുമസാരനായഞാനെവിടത്തു

൭൪൦

൦൦൦ശപരേശപരനായുള്ള കൃഷ്ണനെവിടത്തുമെതി
 യീവണ്ണമാർക്കുമാരിലുംകാൺകയില്ലെങ്ങും
 ത്രയത്രിംശൽ കൈടിയിദവേശനാർക്കുമല്ലമുത്തി
 ത്രയത്തിനമത്രയല്ലിതിജഗത്തിനും,
 ത്രയിക്കുംതന്വരാനായകൃഷ്ണനെനൈക്കണ്ടനേരം
 തെരികെന്നതാഴത്തുവന്നതിരേററതും
 വിയത്തൊലിച്ചിട്ടുപുതിഗന്ധമേറുംവിരൂപനെ
 വയസ്സുനെനിട്ടു,രതിപതിപിതാവാം
 ശ്രീയഃപതിമാറത്തുചേർത്തിഗാഡംപുണനുംതും,
 ഭയപ്പെട്ടിട്ടാരുമൊന്നുംപറയാഞ്ഞതും,

൭൪൦.

അല്പനാമിവനെക്കേറിക്കൊണ്ടുപോയിപ്പോക്ക-
 സപ്തമസൗരയസ്ത്രോചരിരത്നപദ്യംകേ [മേറും
 തൃപ്തിവരുമാറിരുത്തിപ്പുജിച്ചതും,രാത്രേരരമാ
 സുപ്തിസുഖമുപേക്ഷിച്ചുവീശിനിന്നതും,
 ഓസ്യബ്രാഹ്മണനഖിലബ്രാഹ്മണനായകൻചെയ്ത
 ഓസ്യത്തിനില്ലവസാനമതെല്ലാംകൊണ്ടും.
 ശാസ്യന്മാരാംഭൃത്യന്മാരുമശിക്കാത്തകുപ്യക
 മാസ്യത്തിലിട്ടമുതാക്കീട്ടിറക്കിയതും,
 ഓത്താലേൻറദാരിദ്ര്യംതീർത്തചച്ചേനേയയ്തി-
 ആർത്തപാരിജാതമതൊന്നയത്തുപോയി[ചെങ്കിൽ

൭൪൦.

പേർത്തങ്ങോട്ടുമെല്ലകയ്യും,കഷ്ടം!വഴികണ്ണത്തോ-
 കാത്തിരിപ്പുംപതിയോടൈത്തരചെയ്യേണ്ട. [ത്തു
 ജനംവ്യത്ഥമാക്കിപ്പതിവ്രതയെപ്പട്ടിണിക്കിട്ട
 കന്മഷവാനുണ്ടോഗതിമുക്തനായാലും?
 ചിന്മയനാംകൃഷ്ണൻചെയ്തസൽക്കാരമിവന്നവേണ്ടും
 മന്മതിമന്ദതാദോഷംമായനുപേററി.

ഭായ്യയുടെദുഃഖമോർത്തിട്ടതിവിരൂപനായതാൻ
കായ്മാനുഷനോളംസുന്ദരനായതും,
സൂര്യപ്രകാശനായതു,മറിയാതെപോയിച്ചെല്ലാ
ആയുനായവിപ്രനാത്മദികിനെക്കണ്ടു.

ഒരൊ

കണ്ടാലപ്യതന്റെകണക്കായകചേലനാലില്ല.
മുണ്ടായിരുന്നാദേശവുമടുത്തദിക്കും
രണ്ടാംദപാരകാപട്ടണമായിട്ടഗ്രേകാണപ്പെട്ടു
തണ്ടാർമാനിനീശന്റെകാരണുമാശ്ചര്യം!
പൊക്കംകൊണ്ടുംലക്ഷകൊണ്ടും പണികൊണ്ടും

[മണിമേമ

മുഷ്ടകൊണ്ടുംധനയാന്ത്രസമൃദ്ധികൊണ്ടും
മുഷ്ടാഴിഞ്ഞനരകരിരഥതുരഗാദികടെ
തിക്കുകൊണ്ടുംതിമിർതകോലാഹലംകൊണ്ടും
എല്ലാംകൊണ്ടുംകശസ്ഥലീപട്ടണത്തോടൊത്തിരി
മില്ലംകണ്ടീശപര!വഴിപിഴച്ചുഞാനും [കുറം
ഒപ്പം.

മല്ലരിപുവിന്റെമഹാരാജധാനിക്കുപിന്നെയും
മെല്ലകയൊ,എന്നാവിടെനിന്നുകചേലൻ.
അപ്പോളകത്തുനലകുഴികല്ലയായപതിവെക്ക
മപ്പുശ്ശ്രീകളോടൊത്തസഖിമാരോടും,
നൽപുരചാസികളോടുംനാനാ വാദ്യഘോഷത്തോ-
കെൽപ്പോടൊമംഗല്യാദിസാകല്യത്തോടും, [ടം
കൂടിവന്നെതിരേറകംപുകിച്ചുപതിയെമിത്ര
കോടിലഭൂമുണ്ടുപത്തൻപുരികാണിച്ചു;
നാടക കൊളിലംകക്ഷ്യാപ്രാകാരഗോപുരങ്ങളും
ഘോടകപംകതിയുമാനക്കൊട്ടിലുകളും

ഒന്നും.

പാടേ കാട്ടിലുനാദിപ്പിച്ചിട്ടുകേറിക്കൊണ്ടുപോ-
വാടീരശ്ശീതംഗമഞ്ചത്തിന്തേലിരുത്തി. [യി

വെൺകൊറ്റാതപത്രംതഴവെഞ്ചാമരംതാലവൃ-
 തംകക്കോളാധിതാംബുലധവ്ണക്കോപ്പം, (അം
 മംകമാരെടുത്തുകൊണ്ടുവേണ്ടകിലുംചുറ്റുംകൂടി,
 പംകജാക്ഷൗകപകൊണ്ടുമുട്ടികചേലൻ.
 അൻപതിനായിരത്താണ്ടു കഴിഞ്ഞാലുംലയമില്ല
 സമതമുകന്ദനാജ്ഞാപിച്ചമന്ദിരെ,
 സംഭ്രമകന്ദതല്പത്തിന്മേലിരുന്നുകചേലൻ
 സല്യസാദമാശ്രൂപതിയോടുചോദിച്ചു:

൬൦.

ഏന്തീവണ്ണമില്ലദേശമന്ദിരങ്ങൾവിളങ്ങുവാൻ
 ബന്ധമെന്തെന്തരചെയ്യമംഗലശീലേ!
 വിപ്രവാക്യമേവംകേട്ടുപതിതാനുമരചയ്ക്കാം
 സുല്യസനാനായമഹീദേവനോടപ്പോൾ
 ചിത്രതരമിനാലെയിങ്ങിത്രനേരമായിവിടെ
 ചിത്രദീപ്തിപുണ്ടൊരുത്തിമുറ്റത്തുവന്നു.
 ഇന്ദിരയ്ക്കുനേരായുള്ള ചന്ദ്രബിംബമുഖിതൻറെ
 സുന്ദരതപംകണ്ടാൽകണ്ണിനമൃതായുള്ള.
 പംകജക്കോരകമവൾകരങ്ങളിലുണ്ടു,രത്ന
 കൊങ്കളിലിളകുന്നമുത്തുമാലയും

൬൧.

കന്ദമന്ദസ്ഥിതംതുകീട്ടെനാനോക്കിയുരചെയ്തു
 സന്ദർശനസംഗതിക്കുമഞ്ജുളവാണീ;
 ദ്വാരകയിൽനിന്നാഹമിങ്ങാഗമിച്ചു,നിൻകണവൻ
 ആരണൻനൽകിയപ്രാദൃതമെന്തെന്നോർപ്പു!
 ശ്രീപതിഅവൽഭുജിച്ചകാരണംതാൻവന്നിവിടെ,
 ശ്രീസംപദംനിങ്ങൾക്കെന്നുമനുഭവിക്കാം
 നാളിൽനാളിൽസുഖിച്ചതിമോദമോദോഭവസിച്ചാ-
 നാളികലോപനന്തൻറെനാമമാഹാത്മ്യം പ്രാ-
 ഇത്ഥമവൾഗിരംകേട്ടുസതപരംതാൻ ചെല്ലുന്നേരം
 സത്യംപത്മപത്രാക്ഷിയുംചെറുകത്തോടു

൨൩
൬൨൦.

ചെന്നുകേരുന്നതുംകണ്ടു, പിന്നെയുള്ള വിസ്തൃതങ്ങൾ
പന്നഗനാഥനുംവാഴ്ത്തിക്കൂടെ ചഞ്ചമേ.
ഇപ്രകാരംപതിതൻറമംഗലവാണികൾകേട്ടു,
വിപ്രനേരംപ്രസാദിച്ചിട്ടിങ്ങനെചൊന്നാൻ:
കാമക്രോധലോഭമോഹമഹങ്കാരം മരംധംഭം
താമിസ്രമത്സരംചൈത്യന്യത്തിലജ്ഞരാം
സാധുക്കളെപ്പരിപാലിച്ചാധികളുത്തവിലകു.
മാധാരദ്രുതനാംകൃഷ്ണനെനാറിഞ്ഞാലും.
ബോധരൂപാത്മകന്തൻറപാദഭക്തികൊണ്ടുദ്ദഖ
വാരിധിയേക്കടക്കുന്നുസമചിത്തന്മാർ!

൬൨൦.

വാരദേവവിരിഞ്ചാദിവാനവർയോഗിവൃന്ദങ്ങൾ
കാമശ്രീകൃഷ്ണപാദംഭജിച്ചിരിപ്പൂ.
താമരപ്പൂമകളായകോമളപ്പെണ്ണിനിയുടെ
പോർമുലക്കോരകംപുൽകംപുരുഷോത്തമൻ.
ദേവദേവൻജഗന്നാഥൻകേവലൻജ്യോതിസ്സപര-
ദേവകീപുത്രൻശ്രീവാസുദേവൻമുകുന്ദൻ [പൻ
ശ്രീരമണൻശ്രീധരൻശ്രീനീലകണ്ഠഭൃയൻശൈലി
ക്ഷീരസലിലേജംഗതല്ലേശയിച്ചോൻ
കേശവൻഗോവിന്ദൻമധുസൂദനൻകൈടലാനുക-
കൃഷ്ണപാശവിനാശനൻകേശിമഥനൻ [ൻ

൬൨൦.

അച്ചതനന്തനമൃതാനന്ദൻചിത്രാവിനോദൻ
സച്ചിദാനന്ദൻസുകലലോകൈകനാഥൻ
നിശ്ചലൻനിഷ്കളൻനിത്യൻനിർവ്വികല്പൻജനാർദ്ദ-
സപാത്മാവരപ്പദൻനിഗമനിവേദ്യൻ [നൻ
രാജപന്തനരൂപനാദിമദ്യോത്തവിഹീനൻ
വ്യാപജനചിത്തഹംസൻവിധിനകൻ
മൃതംകനിഞ്ഞനുഗ്രഹിക്കുന്നിതിതരശ്രീദേവി

ചിത്തസന്തോഷംപൂണ്ടശ്രീസമ്പദംനല്കി.
 കാരണപൂജപ്പൻമുനംമീനകൃത്വംകോലമായി
 ഭൂരമേശൻനരസിംഹാവാനമമുത്തി,
 ന്നൊ.

ശ്രീരകമൻചെയ്തിട്ടുള്ള ഘോരപാപനാരെക്കൊന്നു
 ആരണരെപ്പാലിച്ചശ്രീപരശുരാമൻ,
 സൂര്യവംശരിലകനാംഭൂപതിദശരഥന്റെ
 ആയുപത്രനയോദ്ധ്യയിൽശ്രീരാമചന്ദ്രൻ,
 താപസരെപ്പീഡിപ്പിച്ചരാവണനെക്കൊന്നുരാമൻ
 പാപശാന്തിജഗത്തിന്നഭൂപതിചേർത്തു.
 സീരപാണിയായിട്ടുരഗകലേശൻജ്ഞാനരാശി,
 നാരദമുനിയഭിജ്ഞൈബൗദ്ധാവതാരം,
 മുഷ്ണരന്മാരായമേറ്റുനിവഹത്തെനിഗ്രഹിപ്പാൻ
 വസുധിവേഷംധരിച്ചീടംജഗന്നിവാസൻ.
 ന്നൊ.

ഭഗവീധത്രപങ്ങളുമൊന്നായവതരിച്ചെന്നു
 ഭഗമത്തിലുപാഖ്യാതംകൃഷ്ണാവതാരം.
 നാരായണൻതന്റെത്തിരുനാമംജപിച്ചിഹലോകേ
 പാരംഭേതിപൂണ്ടനമ്മൾവസിക്കാംദൈതേ !
 ഇതരംകുചേലോക്തിപതിവ്രതയാകംപതികേട്ടു
 സത്യസ്വരൂപപദംഭജിച്ചുസുവിരം
 ചിത്രമണിഗേഹംതന്നിപ്പത്രമിത്രഭൃത്യവൃന്ദം
 ചിത്തരമ്യംകുചേലനംപതിരുംവാണു.
 അൻപതിനായിരംജനംഞാൻഞാനെന്നിട്ടുണ്ടാം-
 ദമ്പതിമാരെത്രശ്രേഷ്ഠമെന്തൊന്നെപ്പൊഴും [വിദ്യ
 ന്നൊ.

അന്നതിനമാത്രംപുരസ്ത്രീപമാനാരൊക്കെവന്നു.
 സമ്പതിച്ചതാരുടെകടാക്ഷമെന്നോർപ്പു.
 ഇരുന്നാലുണ്ടാക്കിയവിദ്വകുടുംബിനീചത്രം
 വ...

വവ

വിരുന്നൂട്ടംവേണ്ടനതൊക്കയുംകഴിച്ചുതുടങ്ങി
പരന്നാണിനന്നോരമതിരസുവും
നിർമ്മലകശസ്ഥലീപുരത്തിങ്കലും, കൃഷ്ണകൃപാ
നിർമ്മിതമാംകവേലപട്ടണത്തുകലും,
ധർമ്മപുത്രരിരിക്കുന്നഹസ്തിനപുരത്തുകലും
ധർമ്മമൊരുപോലെയായിദിവസത്തോരും-

നൂവും.

വിദ്യപുരിയിലെപ്പോഴുമുള്ള വാദ്യഘോഷങ്ങളും
അപ്രമേയസ്രീപുരുഷസംരാവങ്ങളും,
ചൊല്ലൊങ്ങിയഹയമോഷാശബ്ദങ്ങളും, മന്ത്രയല്ല
കെല്ലേറിയഗജവരഗജ്ജിതങ്ങളും,
രാമകൃഷ്ണഗോവിന്ദഗോപാലബലഭദ്രരാമ
രാമാനജരമാപതേപരശുരാമ!

വാമനശിവശംകരശംഭോമഹാദേവത്യാദി
നാമകോലാഹലങ്ങളിലന്തർഭവിച്ചു
കവേലീനംപ്രേയസിക്കംസമ്പത്തുണ്ടായതിൽതത്ര
കേശശയലോചനംകൽപത്തിരട്ടിച്ചു

നൂൻം

കവേലിയയായഭക്തി, കൃഷ്ണനൈക്യംകൊടുത്താലും
ഘൃശേതരതരമായിക്കടംശേഷിച്ചു
ഭാനധർമ്മങ്ങളുംചെയ്തദമ്പതിമാരിരുവരു
മാനന്ദിച്ചിട്ടാലയത്തിലനേകാകാലം,
മാനേതരഹരിരതിയോടുകൂടിവാണിട്ടവ
സാനത്തുംകൽകൈവല്യംലഭിക്കയുംചെയ്തു
ഇനിക്കഥാചൊല്ലുന്നോട്ഭക്തിയോടെകേൾക്ക
മനമെന്ത്യധനധാന്യസന്തതിയുണ്ടാം, (നോക്കും
എന്നതുതന്നെയുമല്ലഇജ്ജനത്തുതന്നോവിഷ്ണു
തന്നുടെസായുജ്യവംവന്നുകൂടീടമേ.

വ്യാഖ്യാനം.

ഭഗവാൻ=ഷൾഗുണങ്ങളോടുകൂടിയവൻ. ഷൾഗുണങ്ങൾ=ഐശ്വര്യം, വീര്യം, യശസ്സ്, ശ്രീ, ജ്ഞാനം, നിസ്സംഗത്വം, (നാരായണീയത്തിലെ ശ്ലോകം)“ഐശ്വര്യം ശങ്കരാഭീശ്വരവിനീയമനം വിശ്വതേജോഹരാണാം തേജസ്സംഹാരിവീര്യംവിമലമപിയശോനിസ്തു ഹൈശ്വോപഗീതം അംഗാസംഗാസദാശ്രീരഖിലവിദസിതകപാപിതേ സംഗവാർത്താ തദ്പാതാഗാരവാസിൻമുരഹരഭഗവച്ഛബ്ദമുഖ്യാശ്രയോസി” വഞ്ചിവാസവൻ=വഞ്ചീന്ദ്രൻ. തിരുവിതാംകൂർ മഹാരാജാവെന്നസാരം. ൧൦

മാർത്താണ്ഡാഖ്യ=മാർത്താണ്ഡനെനുത്തുവ്യയോടുകൂടിയത്. മാർത്താണ്ഡൻ=സൂര്യൻ. ആഖ്യ=പേര്. പ്രത്യക്ഷദേവത=പ്രത്യക്ഷത്തിലുള്ള ദേവത. ദേവതാ=ദേവനാവു എന്നുള്ളത്. ദേവൻ=പ്രകാശിക്കുന്നവൻ. കാണപ്പെട്ടദേവനെനുസാരം. മാഹാത്മ്യം (മഹാൻ—ആത്മാ=മഹാത്മാ, മഹാത്മനഃ. ദാമഃ=മാഹാത്മ്യം) മഹാത്മാവാവു എന്നുള്ളത്. നവഗ്രഹങ്ങളിൽ ആദ്യനായും വേദസ്വരൂപനായും വിരാൾപമാന്റെ നേത്രമായമിരിക്കുന്ന സൂര്യനുള്ള ഭക്തികൊണ്ട് കവിയുടെ മനസ്സിന് ആർദ്രതയുണ്ടായി. പ്രസാദിച്ചിട്ട്=സന്തോഷിച്ചിട്ടു. ഗുർവീ=വലുതായിരിക്കുന്നത്. കടാക്ഷം=കടക്കണ്ണുകൊണ്ടുള്ളനോക്ക്. വഞ്ചിവലവൈരി=തിരുവിതാംകൂർമഹാരാജാവ്. ൨൦

വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസകാവ്യനാടകാദിവേദികൾ=വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസകാവ്യനാടകാദികളെ വേദിച്ചിട്ടുള്ളവർ. വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസകാവ്യനാടകാദികൾ=വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിഹാസകാവ്യനാടകങ്ങൾ തുടങ്ങി

യുള്ളവ. വേദശാസ്ത്രപുരാണേതിമാസ കാവ്യനാടകങ്ങൾ=വേദങ്ങളും ശാസ്ത്രങ്ങളും പുരാണങ്ങളും ഇതിമാസങ്ങളും കാവ്യങ്ങളുംനാടകങ്ങളും. വേദങ്ങൾ=ഋക് യജുസ്സാമംഅഥവ്. ശാസ്ത്രങ്ങൾ=ശിക്ഷാ കല്പം നിരൂപനംജ്യോതിഷം ഊനസ്സുവ്യാകരണം. പുരാണങ്ങൾ=ഭാഗവതംമാത്സ്യംകൗർമം വാരാഹം നാരസിംഹം വാമനപുരാണം ബ്രഹ്മാണ്ഡം ശാതലം വായുവും ആഗേയം ശൈവം വൈഷ്ണവം സ്കാന്ദം മാർക്കണ്ഡേയം ദേവീപുരാണം ആദിത്യപുരാണം ഭാഗവതപുരാണം ബൃഹന്നാരദീയം. ഇതിമാസങ്ങൾ=ഭാരതംമുതലായവ. വേദിക്കു=അറിക. കവീകൾ=കാവ്യകർത്താക്കന്മാർ. കചേല കചിപിടകം.=കചേലന്റെ കചിപിടകം. കചിപിടകം=കുത്സിതമായിരിക്കുന്ന ചിപിടകം. കുത്സിതം=നിന്ദിതം. ചിപിടകം=അവിദ്. ചീത്തയവ്വെന്നുസാരം. വഞ്ചിചക്രപാണി=വഞ്ചിനൻ. കചേലോദന്തം=കചേലവൃത്താന്തം. ൩൦ ബന്ധുരതിരുവനന്തപുരം=ബന്ധുരമായിരിക്കുന്നതിരുവനന്തപുരം. ബന്ധുരം=മനോഹരം. പത്മനാഭൻ=(പത്മനാഭനേ യസ്യസഃ പത്മനാഭഃ വൃധി കരണേബഹുവ്രീഹി) നാഭിയിൽ പത്മത്തോടുകൂടിയവൻ. വിഷ്ണുവെന്നുസാരം. അനന്തശായി=അനന്തനിൽ ശയിക്കുന്നവൻ. അനന്തൻ=സപ്തശ്രേഷ്ഠൻ. ശയിക്കു=കിടക്ക. വിഷ്ണുവെന്നുസാരം. നന്ദഗോപകുമാരൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. പുള്ളപ്പുറം=പ്ലോഷിക്കപ്പെട്ടത്. പ്ലോഷിക്കു=ദഹിക്കു=നശിക്കുന്നതുസാരം.

നാഭം=നാഭം. നരഭാരി=വിഷ്ണവ്. നരഭോകം=ഭൂഭോകം. സ്വാമിദ്രോഹികൾ=എട്ടാമിട്ടിൽ പിള്ള ചാർ തുടങ്ങിയുള്ളവർ. സ്വാമിതൃമനാപുരം

ർ=തന്റെ അമിത്രമനാവന്മാർ. അമിത്രമനാവ
ന്മാർ=ശത്രുരാജാക്കന്മാർ. ൫൦

ഇനവവരവതാരം=മാർത്താണ്ഡവർമ്മ മഹാരാ
ജാവ്. ഏവം=(അവ്യയം) ഇപ്രകാരം. മന്വേ=
പ്രഭു ആത്മനേപദം ഉത്തമപുരുഷൻ ഏകവച
നം) മനനംചെയ്യുന്നു. മനനംചെയ്ത=വിചാരി
ക്ക. ഞാൻവിചാരിക്കുന്നു എന്നുസാരം. മഹാരാ
ട്ട്=മഹാരാജാവ്. മാർത്താണ്ഡവർമ്മമഹാരാജാവെ
ന്നുസാരം. ൬൦

ഉൽക്കണ്ഠ=ഇഷ്ടവസ്തുവിന്റെ അലാഭത്തിങ്ക
ൽ ശരീരവായവങ്ങളെ ശോഷിപ്പിക്കുന്നതായി വ
ലുതായിരിക്കുന്ന വേദന (അലബ്ധരാഗേവിഷ
യേവേദനാമഹതീതുയാസംശോഷണീതുഗാന്താണി
താമൃൽകണ്ഠാം വിഭർബ്ബയാഃ) വേദിക=പരിഷ്കൃ
തപ്രദേശം. യാഗാദികർമ്മങ്ങൾക്കു തീയിടുവാനു
ള്ള പ്രദേശമെന്നും. ൭൦

അന്തരീക്ഷം=ആകാശം. ആന്മഹിരം=ത
ന്റെപീഠം. പക്ഷിരാജപരിഷ്കാരം=പക്ഷിരാജ
ന്റെപരിഷ്കാരം. പക്ഷിരാജൻ=ഗരുഡൻ. ഇ
ന്ദ്രനീലശിലയാ=(ആകാരാന്തംസ്രീപിംഗം തൃതീ
യൈകവാചനം) ഇന്ദ്രനീലശിലകൊണ്ടു. ഇന്ദ്രനീ
ലശില=ഇന്ദ്രനീലകല്ലു്. ചന്ദ്രശാലാശതങ്ങൾ=
ചന്ദ്രശാലകളുടെശതങ്ങൾ. ശതങ്ങൾ=നൂറ്റുപത്തു
ൾ. ചാരുതരവർണ്ണങ്ങൾ=ചാരുതരങ്ങളായിരിക്ക
ുന്ന വർണ്ണങ്ങൾ. ചാരുതരങ്ങൾ=ഏറ്റവും മ
നോഹരങ്ങൾ. ചന്ദ്രികാചിട്ടിതങ്ങൾ=ചന്ദ്രികയാ
ൽ ചിട്ടിതങ്ങൾ. ചിട്ടിതങ്ങൾ=വ്യാപ്തങ്ങൾ.

അമരാവതി=ദേവരാജയാനി. ചിത്രം=മനോഹര
ന്റെ

പത്രിവാഹനൻ=(പത്രി-വാഹനം യന്ത്രസഃ
 പത്രിവാഹനഃ- ഷഷ്ടി-ബഹുവ്രീഹി) പത്രിയാകുന്ന
 വാഹനത്തോടുകൂടിയവൻ. പത്രി=പക്ഷി. ഗരുഡ
 നെന്നുസാരം. പത്രിവാഹനൻറപുരി=വൈക
 ണ്ണരാജധാനി. ഭൂലോകവൈകണ്ഠ ലോകഭൂതാ
 നന്തപുരം=ഭൂലോകത്തിൽ വൈകണ്ഠ ലോക ഭൂത
 മായിരിക്കുന്നഅനന്തപുരം.വൈകണ്ഠലോകഭൂതം=
 വൈകണ്ഠലോകമായിട്ട്ഭവിച്ചത്. പങ്കജനാഭാ
 വതാരം=പങ്കജനാഭൻറ അവതാരം. പങ്കജനാ
 ഭൻ=പത്മനാഭൻ, വിഷ്ണുവെന്നുസാരം. പങ്കഹ
 രൻ=പങ്കത്തെഹരിക്കുന്നവൻ. പങ്കം=പാപം.ഹ
 രിക്ക=നശിപ്പിക്ക. ൧൦൦.

മത്സ്യകമ്മപാദികൾ=മത്സ്യ കമ്മപങ്ങൾതു
 ടങ്ങിയുള്ളവ. മത്സ്യകമ്മപങ്ങൾ=മത്സ്യവും കമ്മ
 പവും. മത്സ്യം=മത്സ്യാവതാരം. കമ്മപം=(ആ
 മ)കൃഷ്ണാവതാരം. വടു=വാമനമുതി. മൽസപാ
 മി=എൻറസപാമി. രാമപുരത്തു ഭഗവാൻ=രാമ
 പുരത്തുഷേത്രത്തിൽവസിക്കുന്ന ഈശ്വരൻ. പര
 ബ്രഹ്മം=പരമായിരിക്കുന്നബ്രഹ്മം. പരം=ശ്രേഷ്ഠം.
 ബ്രഹ്മം=വലുതായിരിക്കുന്നത്. മൂന്നുരാമന്മാർ-ചര
 തുരാമൻ.ശ്രീരാമൻ-ബലഭദ്രരാമൻ.കൃഷ്ണസംജ്ഞം
 കൃഷ്ണനെന്ന സംജ്ഞയാടുകൂടിയത്, സംജ്ഞം=
 പേര്. കൃഷ്ണസംജ്ഞമെന്നത്ബ്രഹ്മ ശബ്ദത്തി
 ന്ൻറവിശേഷണമാണ്.വിശേഷണശബ്ദത്തിന്അ
 പ്രധാനത്വവും വിശേഷ്യശബ്ദത്തിന് പ്രധാനത്വ
 വുമുണ്ട്. ബ്രഹ്മശബ്ദം പ്രധാനമായിരിക്കുകൊണ്ട്
 അത്വിശേഷ്യമായും കൃഷ്ണസംജ്ഞശബ്ദം അപ്ര
 ധാനമാകുകൊണ്ട് അത് വിശേഷണമായും ഭവി
 ച്ചു.ഉദാഹരണം. “വിശേഷ്യം ബ്രഹ്മ ചാരിതു
 മേഖലാജിന ദണ്ഡവാൻ-മേഖലാജിന ദണ്ഡങ്ങ

ഉള്ളവൻ തദപിശേഷണം,, ബ്രഹ്മചാരി യാകട്ടെ
 വിശേഷ്യമാകുന്നു മേഖലാജിന ദണ്ഡവാൻതദപി
 ശേഷണമാകുന്നു. ബ്രഹ്മചാരി=ബ്രഹ്മചാരി എ
 ന്നാപദം. മേഖലാജിനദണ്ഡവാൻ=മേഖലാജിന
 ദണ്ഡവാനെനാപദം- തദപിശേഷണം അതിന്റെ
 വിശേഷണം- അത്=ബ്രഹ്മചാരിശബ്ദം. മേഖലാ
 ജിനദണ്ഡവാൻ=മേഖലാജിനദണ്ഡങ്ങളുള്ളവൻ.
 മേഖലാജിന ദണ്ഡങ്ങൾ=മേഖലയും അജിനവും
 ദണ്ഡവും. മേഖല=അരഞ്ഞാണ്. ദർഭപുല്ലുകൊ
 ണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടത്. അജിനം=തോല്. മാൻതോ
 ലെന്നുസാരം. ദണ്ഡം=വടി. ബ്രഹ്മചാരിമേഖലാ
 ജിനദണ്ഡങ്ങളെ ധരിച്ചുകൊണ്ടു അദ്ദേഹത്തിനു
 മേഖലാജിനദണ്ഡംവാണെന്നപേര് ഉണ്ടായിബ്രഹ്മ
 ചാരിഎന്നപേര് പ്രധാനമാകയാൽബ്രഹ്മചാരിശ
 ബ്ദംവിശേഷ്യമെന്നുംഅപ്രധാനമായമേഖലാജിന
 ദണ്ഡവല്ലബ്ദം വിശേഷണമെന്നുംഅറിഞ്ഞു കൊ
 ടക-വിശേഷണം തന്നെപൂർവ്കാലവിശേഷണമെ
 ന്നതൽകാലവിശേഷണമെന്നുംരണ്ടുവിധമുണ്ടുവി
 ശേഷ്യപദത്തിന്റെ മുൻപ് ഉണ്ടായിരിക്കുന്ന അ
 തിന്റെ വിശേഷണപദം പൂർവ്കാലവിശേഷണ
 വും വിശേഷ്യപദത്തിന്റെ പിമ്പേഉണ്ടായിരിക്ക
 ന്ന അതിന്റെ വിശേഷണ പദം തൽക്കാല വി
 ശേഷണവുമാകുന്നു. ഉദാഹരണം- യിയിഷ്ഠമാണ
 നായിരിക്കുന്ന പാൽനാൽ ആഹാരനായി ചൈ
 ട്യനെക്കുറിച്ച് പ്രതിഷ്ഠാസുവായിരിക്കുന്ന മുരനെ
 ദപിഷത്ത് കാര്യദയാകല നായിട്ട്ഭവിച്ചു- മുരനെ
 ദപിഷത്ത് എന്നുള്ളത് വിശേഷ്യവും ആഹാരനെ
 ന്നം പ്രതിഷ്ഠാസുവെന്നുമുള്ളവ പൂർവ്കാലവിശേഷ
 ണങ്ങളും കാര്യദയാകലൻ എന്നുള്ളത് തല്ക്കാ
 ലവിശേഷണവുമാകുന്നു. പൂർവ്കാലവിശേഷണം

നീലധികം ഉപയോഗിക്കുന്നപ്പോലെ തൽക്കാല വിശേഷണവും ആവശ്യംപോലെ ഒന്നിലധികം ഉപയോഗിക്കാം, ൧൧൦.

ഗോപാലൻ=ഇടയൻ. ആദ്യൻ=ആദിയിൽ ഭവിച്ചവൻ. ഭവിക്ക=ഉണ്ടാക. ഈശ്വരനെന്ന് സാരം. ൧൨൦.

ശബരൻ=കാട്ടാളൻ. വീരോദാരതപം=വീരോദാരനാവു എന്നുള്ളത്. വീരോദാരൻ=വീരനായി ഉദാരനായ് രിക്കുന്നവൻ. വീരൻ=ഉത്സാഹശാലി. ഉദാരൻ=ദാനശീലമുള്ളവൻ. കാപട്യം=കപടമാവു എന്നുള്ളത്. കപടം=കള്ളം. ൧൩൦.

അഹോരാത്രം=പകലും രാവും. കല്പാന്തമേഘങ്ങൾ=കല്പാന്തത്തിലെമേഘങ്ങൾ. കല്പാന്തം=പ്രളയം. ൧൪൦.

ഭജേ=(ലട്ട് ആത്മനേപദം ഉത്തമപുരുഷൻ ഏകവചനം)ഭജിക്കുന്നു. (ക്രിയാപദം) തിങ്ങു ശബ്ദങ്ങളായിരിക്കുന്ന പത്തുലകാരങ്ങൾക്ക് ധാതു ഭേദംമേതുവായിട്ടു പരസ്പരപദവും ആത്മനേ പദവും എന്നു രണ്ടുവിധം രൂപങ്ങളുണ്ട്. ഒരോലകാരങ്ങൾക്ക് പ്രഥമപുരുഷൻ- എന്നും മധ്യമപുരുഷൻ എന്നും ഉത്തമപുരുഷൻ- എന്നും വ്യവഹാരങ്ങളുണ്ട്. ഇതു കൾക്കു വചനങ്ങളു മുണ്ടു. അതു കൾ ഏകവചനവും ദ്വിവചനവും ബഹുവചനവും തന്നെ. യുഷ്ടപ്പുണ്ഡം(രപം)കർത്തൃപദമായാൽ അതിന്റെ ക്രിയയായിട്ടും മധ്യമപുരുഷനും അസ്പഷ്ടപ്പുണ്ഡം(അഹം)കർത്തൃപദമായാൽ അതിന്റെ ക്രിയയായിട്ടും ഉത്തമപുരുഷനും യുഷ്ടസ്പഷ്ടപ്പുണ്ഡങ്ങളെ ശിച്ഛ് മറുപദംകർത്താവായാൽ പ്രഥമപുരുഷനും അതിന്റെ ക്രിയയായിട്ടും ഭവിക്കും- ഉദാഹരണം. സകരോതിതപം കരോഷികരോമൃഹമിതിക്രമാൽ=സഃ

കരോതി- തപം- കരോഷി-കരോമി- അഹം-സഃ
 =തച്ഛബ്ദം-പുല്ലിംഗം- പ്രഥമൈകവചനം-കരോ
 തി- ലട്ട്-പരസ്മൈപദം-പ്രഥമവചനം ഏകവച
 നം- തപം=യഷ്ടച്ഛബ്ദം പ്രഥമൈകവചനം- ക
 രോഷി=ല- പ- മധ്യമവചനം- ഏകവചനം-
 കരോമി=ലട്- പ- ഉത്തമവചനം-ഏകവചനം
 അഹം=അഷ്ടച്ഛബ്ദം പ്രഥമൈകവചനം- അന്വ
 യം--സഃകരോതിതപം കരോഷി-അഹംകരോമി-
 സഃ=അവൻ-കരോതി=ചെയ്യുന്നു- തപം- നീ-ക
 രോഷി=ചെയ്യുന്നു- അഹം=ഞാൻ- കരോമി=ചെ
 യ്യുന്നു- ഇദ്ദേഹംദിബഹുവചനങ്ങളുടെയും ക
 ർത്തുകൃതിയാരീതികളെ അറിഞ്ഞുകൊൾക.ഭവന്തം=
 തകാരാന്തം പുല്ലിംഗം ദിതീയൈകവചനം. ഭ
 വാനെ- അഹംഭവന്തം ഭജേഎന്ന അന്വയം- അ
 ഹം കർത്താവ്-ഭവന്തം- കർമ്മം- ഭജേ=ക്രിയ- സ
 കർമ്മകർമ്മപ്രയോഗം. ൧൫൦.

വജ്രം=(വജ്രമന്യാസ്തീതി-വജ്രി)വജ്രത്തോടു കൂടി
 യവൻ-വജ്രം=വജ്രായുധം- ഇന്ദ്രനെ സാരം.

പരമാത്മാവ്=ഇശ്വരൻ- ശ്രീകൃഷ്ണനെ സാരം.
 പദം=സ്ഥാനം. ത്രിവിക്രമൻ=(ത്രിണി
 വിക്രമാണി-യസ്യസന്ധീതി-ത്രിവിക്രമഃ-മൂന്നായി
 രിക്കുന്ന വിക്രമങ്ങളോടു കൂടിയവൻ- വിഷ്ണുവി
 ഹത്തോട് അവതരിച്ചു പിന്നെ. ബ്രഹ്മചാരിയാ
 യുംപിന്നെവിശ്വപ്രാപിയായുംഭവിക്കുകൊണ്ട് ത്രി
 വിക്രമനായിഭവിച്ചു)ചാമനമുത്തി-ശ്രീകൃഷ്ണനെ സ
 സാരം.ചാമനമുത്തിയും ശ്രീകൃഷ്ണനുംവിഷ്ണുവിന്റെ
 അവതാരങ്ങളാക കൊണ്ടു ഒന്നുതന്നെ യാണല്ലോ
 മധുരം=മധുരാപരി. ത്രിവക്രം=മൂന്നുവളവോടുകൂടിയ
 വൾഅവക്രം=വളവോടുകൂടാത്തവൾ, സർവ്വസാക്ഷി!

=സവ്ത്തിന്റെറയ്യംസാക്ഷി. സവ്ം=സമസ്തം. സാ
ക്ഷി=അറിവുള്ളവൻ. പുംസാം= (സകാരാന്തം
(പുല്ലിംഗം ഷഷ്ടിബഹുവചനം) പുമാനാക്ഷി.

൧൭൦

അവന്റെറതാതൻ=ഉഗ്രസേനൻ. ൧൭൦
പതിവ്രതമാർ=പതിയിങ്കൽ വ്രതത്തോടുകൂടിയവ
ർ. പതി=ഭർത്താവു. വ്രതം=നിയ്യ. പരൻ=ഭ്രോഷ്യ
ൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെന്നസാരം. ബാണരണം=ബാണ
യുദ്ധം. പുഷ്പബാണപുരാന്തകൻ=ശിവൻ. കൃമഥ
ന്മാർ = ഭൂതങ്ങൾ. വാണീജാനി = വാണിയാക
ന്ന ജായയോടുകൂടിയവൻ. (വാണീജായായസ്യ
സഃ വാണീജാനിഃ) വാണീ=സരസ്വതി. ജായാ=
ഭായ്യ. ബ്രഹ്മാവ് എന്നസാരം. കാരണമന്ത്യൻ=
കാരണമാനുഷൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെന്നസാരം. സന്മ
തി=സദ്ബുദ്ധി. സൂതൻ=തേരാളി. പരചിന്മയ
ൻ=പരനായിരിക്കുന്നചിന്മയൻ. ചിന്മയൻ=ചി
ത്സപരൂപൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെന്നസാരം. ഗുരുഭൃതൻ=
ഗുരുവായിബ്ഭവിച്ചവൻ. ൧൭൦.

സുരാസുരനരന്മാർ=സുരന്മാരും അസുരന്മാ
രും നരന്മാരും. സുരന്മാർ=ദേവന്മാർ. അസുരന്മാ
ർ=ദൈത്യന്മാർ. നരന്മാർ=മനുഷ്യർ. സവ്യസാ
ചി=അർജ്ജുനൻ. ജരാനരജിതൻ = ജരാനരക
ളാൽ ജയിക്കപ്പെട്ടവൻ. ജരാനരകൾ=ജരയുനര
യു. ജര=വയോഹാനി. നര=ഫലിതമെന്നരോ
ഗം. ജരാനരകളോടുകൂടിയവനെന്നസാരം. ന
ദീതനയൻ=നദിയുടെതനയൻ. നദി=സ്വപർഗംഗ.
തനയൻ=പുത്രൻ. ഭീഷ്മനെന്നസാരം. അനായുധ
ത്വം=അനായുധനാവു എന്നുള്ളതു. അനായുധൻ
=അയുധത്തോടുകൂടാത്തവൻ. ദേവവ്രതൻ=ഭീഷ്മ
ൻ. ൧൭൦.

വല്ലഭൻ=സമത്വൻ. ചാണ്ടുരാരി=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. പ്രാണഹാനി=ജീവനാശം. ജിഹ്വപ്തം=അർജ്ജുനൻ. ജയദ്രഥൻ=ജയദ്രഥനെന്ന് പേരോടു കൂടിയവൻ. സിന്ധുരാജാവായഇദ്ദേഹം ഭദ്രോധനയൻറെ സഹോദരിയായ ഭദ്രജയുടെ ഭർത്താവാണ്ത്രേ താ. ണ്യവപ്രിയൻ=നടനപ്രിയൻ. ശിവനെന്ന്സാരം.

൨൦൦.

പ്രതിജ്ഞ=ഇന്നതു ചെയ്യുകൊള്ളാമെന്നുള്ള കരാർ. തീർത്ഥപാദൻ = തീർത്ഥങ്ങളായിരിക്കുന്ന പാദങ്ങളോടു കൂടിയവൻ. തീർത്ഥങ്ങൾ = പരിശുദ്ധങ്ങൾ. പാദങ്ങൾ=കാലുകൾ. ശ്രീകൃഷ്ണനെന്ന്സാരം. അക്തിരസ്താരം=അക്തിൻറെ തിരസ്താരം. അക്തിൻ=സൂര്യൻ. തിരസ്താരം=തിരസ്തരിക്കുന്നത്. തിരസ്തരിക്ക=മറയ്ക്കുക. സൂര്യനെ മറച്ചുവെന്ന്സാരം. മീതി=വർദ്ധിച്ചു. പുത്രഭാഗിനേയവിനാശം=പുത്രനായി ഭാഗിനേയനായിരിക്കുന്നവൻറെ വിനാശം ഹേതുവായിട്ടുള്ള ആത്മിപുത്രൻ=മകൻ. ഭാഗിനേയൻ=മരുമകൻ. വിനാശം=മരണം. ആത്മി=വ്യസനം. അർജ്ജുനൻറെപുത്രനായും ശ്രീകൃഷ്ണൻറെ ഭാഗിനേയനായുമിരിക്കുന്ന അഭിമന്യുവിൻറെ മരണം ഹേതുവായിട്ടുണ്ടായ ഭദ്രമെന്ന സാരം. അതീതവാത്=അതീതയായവാത്. അതീത=കഴിഞ്ഞത്. ൨൦൧.

പാത്വന്മാർ = (പ്രമായാഃഅപത്യാപുമാൻ പാത്വം തലിതവൃത്തി-ഘൃമ-കന്തി) ധമ്മപുത്രാദികൾ. അച്യുതൻ=(ഘൃതോനഭവതീത്യച്യുതം)നാശമില്ലാത്തവൻ.ശ്രീകൃഷ്ണനെന്ന്സാരം. ടീനടീനൻ=ടീനന്മാരിൽവെച്ചുടീനൻ. ടീനന്മാർ = ദൈത്യന്മാരുടെകൂടിയവർ. ടീനൻ=എററവുപേരായശൻ. ഹീനൻ=താണവൻ. ൨൦൨.

സാകല്യം=(സകലസൃഭാവഃ സാകല്യം) സകലമാവു എന്നുള്ളതു-സകലം=സമസ്തം. പിത്രാദികൾ=പിതാക്കന്മാർ തുടങ്ങിയുള്ളവർ. പിതാക്കന്മാർ=അച്ഛനമ്മമാർ. ഭൃതൻ=സന്തുഷ്ടൻ. മിഥുനങ്ങൾ=ഭ്രാന്തന്മാർ. തത്ര=(അവ്യയം)സമുദ്രമദ്ധ്യസ്ഥമഹാരാജയാനിയുടെ വിശേഷണം. ആ സമുദ്രമദ്ധ്യസ്ഥ മഹാരാജയാനിയിലെന്ന് അനപയാത്ഥം. സമുദ്രമദ്ധ്യസ്ഥമഹാരാജയാനി=സമുദ്രമദ്ധ്യസ്ഥമായിരിക്കുന്ന മഹാരാജയാനി. സമുദ്രമദ്ധ്യസ്ഥം=സമുദ്രമദ്ധ്യത്തിൽ സ്ഥിതിചെയ്യുന്നതു. മഹാരാജയാനി=മഹതിയായിരിക്കുന്നരാജയാനി. മഹതി.=ചലതായിരിക്കുന്നതു. ദ്വാരകാരാജയാനി എന്നസാരം. സുത്രാമാവ്=ഇന്ദ്രൻ. ചിത്തക്കാതല്=ജ്ഞാനക്കാതല്. സതീർത്വൻ=സഹപാഠി. വിപ്രൻ=ബ്രാഹ്മണൻ. ൨൩൦.

വിരക്തം=തൃപ്തയല്ലാത്തവൾ. പ്രപഞ്ചഭോഗങ്ങളിൽ തൃപ്തിവരാത്തവളെന്നസാരം. ഏകദാ=ഒരിക്കൽ. സതീ=പതിവ്രതം കലേലൻറഭ്രാന്തു എന്നസാരം. ചില്പീനമാനസഃ അല്പയോചില്പീനമാനസനായുള്ളോവേഃ ചില്പീനമാനസൻ=ചിത്തിങ്കൽ ലീനമായിരിക്കുന്ന മാനസത്തോടുകൂടിയവൻ. ചിത്തം=ജ്ഞാനം. ലീനം=ലയിച്ചതു. ലയിക്കം=പുറകു. മാനസം=മനസ്സ്. പതേഃ പതീ=ഭർത്താവ് ചിരന്തനൻ=(ചിരംഭവഃ ചിരന്തനഃ) വളരെക്കാലമായി ഭവിച്ചവൻ. പുരാതനനെന്ന സാരം. പുമാൻ=പുരുഷൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെന്നസാരം. ചില്പീ=പുരികം. ൨൪൦.

വല്ലഭ! =ഭർത്താവേ! പരമാത്മമഗ്നൻ = പരമാത്മാവിൽ മഗ്നൻ. പരമാത്മാവ് =ഇശ്വരൻ. മഗ്നൻ=മുക്കിയവൻ. ലയിച്ചുവെന്ന സാരം. ൩

വാൻ=അങ്ങനട്. വല്ലഭം=ഭായ്യം. സർവ്വവേദശാസ്ത്രപുരാണജ്ഞൻ=സർവ്വങ്ങളായിരിക്കുന്ന വേദശാസ്ത്രപുരാണങ്ങളെ അറിഞ്ഞിട്ടുള്ളവൻ. സർവ്വങ്ങൾ=ഒട്ടാഴിയായതെയുള്ളവ. വേദശാസ്ത്രപുരാണങ്ങൾ=വേദങ്ങളുംശാസ്ത്രങ്ങളുംപുരാണങ്ങളും. ബ്രഹ്മശക്രശർവ്വവന്ദ്യൻ=ബ്രഹ്മശക്രശർവ്വന്മാരുടെവന്ദ്യൻ. ബ്രഹ്മശക്രശർവ്വന്മാർ=ബ്രഹ്മാദിശക്രന്മാരുംശർവ്വന്മാരും. ശക്രൻ=ഇന്ദ്രൻ. ശർവ്വൻ=ശിവൻ. വന്ദ്യൻ=വന്ദിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യൻ. ശൈലി=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. തവ=അങ്ങയുടെ വയസ്സൻ=സമകാലീനൻ. ഇവിടെ സ്നേഹിതനെന്നസാരം. നിർവാണൻ=(നിർവാണം ദേശീരീതിനിർവാണങ്ങളുപപദസമാസം) നിർവാണത്തെ ദാനം ചെയ്യുന്നവൻ. നിർവാണം=മോക്ഷം. ദാനംചെയ്യുക=കൊടുക്കുക. ലക്ഷ്മീപതി=(ലക്ഷ്മിയാ പതി ലക്ഷ്മീപതിഃ ഷഷ്ഠിതൽപരഷൻ) ലക്ഷ്മിയുടെ പാതിപതി=പാലിക്കുന്നവൻ. പാലിക്കുക=രക്ഷിക്കുക. ഭക്താവനന്ദ സാരം. ദ്വാദശഭാരിദ്രദൃഢം =ദ്വാദശമായിരിക്കുന്ന ഭാരിദ്രദൃഢം. ദ്വാദശം=ദൃഢവേദവാരംചെയ്യപ്പെടുന്നതു. ഭാരിദ്രദൃഢം=ഭാരിദ്രം കൊണ്ടുള്ള ദൃഢം. ഭാരിദ്രം=(ഭാരിദ്രസ്യഭാവദ്രാഘം.) ഭാരിദ്രനാവൃണങ്ങളു. നൃണം=നിശ്ചയം. ൨൭൦.

പതി=പതിയോടുകൂടിയവർ. ഭായ്യയെന്ന സാരം. മലർകന്യാമണവാളൻ=ശ്രീലക്ഷ്മീഭഗവതിയുടെഅവതാരമായരുശ്മിണിയുടെഭർതാവായശ്രീകൃഷ്ണൻ. (രാഘവതപഭവൽസീതാരൂശ്മിണീ കൃഷ്ണന്ദനി) ൨൬൦.

പൃഥ്വികം=അവലം. ക്രമംകഷ്ടകരുഹലം=ക്രിയാവിശേഷണം) ക്രമംകഷ്ടകരുഹലമാകംവണ്ണമെന്നഭാഷ. ക്രമംകഷ്ടകരുഹലം=ക്രമംകഷ്ടമായിരിക്കുന്ന കരുഹലം. ക്രമംകഷ്ടം=ക്രമത്തെ കഷ്ടിച്ചതു.

ക്രമം=കര. കഷ്ടി ക്ക=കവിയുക. ക്കതുവലം=കെഴ
 തുകം. ഇവിടെ ക്രിയയെടുത്തിട്ടു എന്നുള്ളതുചൊ
 ലിയെന്നുള്ളതുമാകാം. ക്രിയാവിശേഷണങ്ങൾ=
 സുഖമാകുംവണ്ണം സാദരമാകുംവണ്ണം എന്നിങ്ങി
 നെ ഭാഷാരീതിക്കു പറയപ്പെടുന്നു- ഉദാഹരണം-
 “പ്രകാരം സുഖമാവസൻ- ലങ്കയിൽ സുഖമാ
 കുംവണ്ണം ആവസിച്ചു- രാമസ്സാദരമബ്രവീൽ-
 രാമൻ സാദരമാകുംവണ്ണം ബ്രവിച്ചു- ആവസിച്ചു
 എന്നക്രിയയുടെ വിശേഷണം സുഖമാകുംവണ്ണം
 മെന്നുള്ളതും ബ്രവിച്ചു എന്നുള്ളക്രിയയുടെ വിശേഷ
 ണണം സാദരമാകുംവണ്ണം മെന്നുള്ളതും ആകുന്നു.
 ആവസിച്ചു=പാർത്തു. ബ്രവിച്ചു=പറഞ്ഞു. സാദരം
 =ആദരത്തോടുകൂടിയതു. ക്രിയാപദം-ഏതുവചന
 ണെ അനുസരിച്ചിരുന്നാലും ക്രിയാവിശേഷണപ
 ദം ഏകവചനത്തെതന്നെ അനുസരിച്ചിരിക്കും.
 ക്രിയാവിശേഷണപദം സുബന്തമായുതിരിക്കും. അ
 നുക്രമം=സുഖകരി. അനുക്രമം=സുഖമാകുംവണ്ണം.

൨൭൦.

ചകോരാദി പക്ഷികൾ = ചകോരാദികളാ
 യിരിക്കുന്ന പക്ഷികൾ. ചകോരാദികൾ=ചകോ
 രംതുടങ്ങിയുള്ളവ. ചകോരം=ഉപ്പൻ. ചകോരാ
 ദിപക്ഷികളെ വലത്തുഭാഗത്തുകണ്ടാൽ അത് ശ്രീ ഭ
 സുപകമായിരിക്കും. കോലാഹലം=കളകളുൾപ്പെട്ടം.
 വിനിർഗമിച്ചു=പുറപ്പെട്ടു. ഗ്രാമനഗരാദികൾ=ഗ്രാ
 മനഗരങ്ങൾതുടങ്ങിയുള്ളവ. ഗ്രാമനഗരങ്ങൾ=ഗ്രാ
 മങ്ങളുംനഗരങ്ങളും. ഗ്രാമങ്ങൾ=മഠങ്ങൾ. നഗര
 ങ്ങൾ=രാജധാനികൾ. ദേശവിശേഷങ്ങളെ ന്നും. സ
 ജ്ജനാനാം=(അ.കാരാന്തംപുല്ലിംഗം ഷഷ്ടീബഹുവ
 ചനം)സജ്ജനങ്ങളിൽവെച്ചു. ഗ്രാമനീ=ശ്രേഷ്ഠൻ.
 ക്കുപലനെന്നസാരം. അഗണ്യം (ഗണ്യംനടവരീ

ശൃഗണ്യംനഞ്ച് തപ്പുരുഷൻ) ഗണ്യമല്ലാത്തത്. ഗണ്യം=ഗണിക്കപ്പെടാൻയോഗ്യം. 'ഇന്നാലുകാരമിരിക്കുന്നുവെന്നു നിശ്ചയിപ്പാൻ കഴിവില്ലാത്തതെന്നു സാരം. ൨൮൦.

രാമാനുജൻ=രാമന്റെ അനുജൻ. രാമൻ=ബലഭദ്രൻ. അനുജൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. ഹൃദയം=മനസ്സ്. അഗണ്യശബ്ദം=ഹൃദയശബ്ദത്തിന്റെ വിശേഷണമാണു. രോമാഞ്ചം=കോടമയിർ. വിചിന്തയെ ചെയ്തു=വിചാരിച്ചു. നാളികനയനൻ=നാളികങ്ങളെന്നപോലെ ഇരിക്കുന്ന നയനങ്ങളോടുകൂടിയവൻ. നാളികങ്ങൾ=താമരപ്പൂക്കൾ. നയനങ്ങൾ=കണ്ണുകൾ. താമരപൂവിന്റെ ഹൃദയംപോലെ ഇരിക്കുന്ന കണ്ണുകളോടുകൂടിയ ശ്രീകൃഷ്ണനെന്ന് സാരം. ദേവദേവൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. ദേവദേവനാൽ ഞാൻ അത്ഭിക്ഷപ്പെടും. എന്നു അനപയം ഇത് കർമ്മണിപ്രയോഗം. കർമ്മണിപ്രയോഗം=കർമ്മത്തിൽ പ്രയോഗം. ദേവദേവനാൽ എന്നുള്ളത് കർമ്മാവ് ഞാൻ എന്നുള്ളത് കർമ്മം അത്ഭിക്ഷപ്പെട്ടു എന്നത് ക്രിയാ. ഭാവീകാലക്രിയ. കർമ്മണിപ്രയോഗത്തിന് കർത്തൃപദം തൃതീയയായും കർമ്മപ്രഥമയായും ക്രിയാപദം പ്രഥമപുരുഷനായും കർമ്മശബ്ദത്തിന്റെ വചനത്തെ അനുസരിച്ചതായുമിരിക്കും. ക്രിയാപദംതിങ്ങനുശബ്ദമായാൽ അത് ആത്മനേപദമായുമിരിക്കും. ഉദാഹരണം, കൃഷ്ണനാധാരി പർവതഃ കൃഷ്ണന=അകാരാന്തം പല്ലിംഗം തൃതീയൈകവചനം. അധാരി=ചുണ്ട്. ആത്മനേപദം പ്രഥമപുരുഷൻ ഏകവചനം. പർവതഃ=അകാരാന്തം പല്ലിംഗം പ്രഥമൈകവചനം. അനപയം കൃഷ്ണന (കർമ്മ) പർവതഃ (കർമ്മ) അധാരി (ക്രിയാ) അനപയാത്ഥം. കൃഷ്ണനാൽ പർവതം ധരിക്കപ്പെട്ടു.

ഭാഗം=യാദവൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെ സംസാരം. ഭാ
 സ്യസഖ്യാദികൾ=ഭാസ്യസഖ്യങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ള
 വ. ഭാസ്യസഖ്യങ്ങൾ=ഭാസ്യവംസഖ്യവം. ഭാസ്യം
 =ഭാസനാവൃണുള്ളത്. സഖ്യം=സഖാവാവൃ ഏ
 നുള്ളത്. സഖാവ്=അടുത്തിരിക്കുന്നവൻ. നിത്യ
 നാർ=ഇരശ്ചരനാർ. ൨൯൦.

സാഹ്ചര്യം=(സഹൃദീപദൈസാധ്യംസ
 ഖ്യം ഏഴുപദങ്ങൾകൊണ്ടു സാധിക്കു പ്പെടുവാൻ
 യോഗ്യമായിരിക്കുന്നു. സഖ്യം=സ്നേഹിതത്വം. പദ
 ങ്ങൾ=ശബ്ദങ്ങൾ. ഏഴുവാക്കുകൾ ഉപയോഗിച്ചാ
 ള് സഖ്യമുണ്ടാകുമെന്നുസാരം)സഖ്യം. ഭ്രോണർ=
 ഭ്രോണാചാർ. ഭൂപദൻ=ഭൂപദരാജാവു. ഭ്രോ
 ണംഭൂപദനം സതീർത്വനാരാണെങ്കിലും ഭൂപദ
 ന് രാജാവായിരുന്നാൽപ്പോൾ ഭ്രോണാചാർ ഭൂപദ
 രാജാവ് സതീർത്വനാണെന്നുള്ളവിചാരം മേതു
 വായിട്ടു ഭൂപദരാജാവിന്റെ അടുക്കൽ ഒപ്പമിരുന്ന
 തുകൊണ്ടു ഭൂപദരാജാവു ഞാൻരാജാവാണെന്നുള്ള
 വിചാരത്തോടുകൂടി ഭ്രോണരെ ആക്ഷേപപൂർവ്വത
 ൽസ്ഥാനത്തുനിന്നു എഴുന്നേറ്റു പോകാനുമാറ്റം
 പറവാൻ ഇടയായി. െരം ഭൂപദരാജാവ് പാഞ്ചാ
 ലിയുടെ അച്ഛനും ഭ്രോണാചാർ പാഞ്ചാലന്മാ
 രുടെയും ദുര്യോധനാദികളുടെയും ഗുരുവുമാണ്.
 അച്ഛൻ=ഇരശ്ചരൻ. പ്രഭുവ്=രാജാവു. ശ്രീകൃഷ്ണ
 ന്. നിരഹങ്കാരനായിരിക്കുന്ന ഇരശ്ചരനാകകൊ
 ണ്ടു അദ്ദേഹം സതീർത്വനായ എന്നെ ഭൂപദൻസ
 തീർത്വനായ ഭ്രോണരെ ആക്ഷേപിച്ചതുപോലെ
 അവമാനിക്കയില്ലെന്നു കേവലന്റെ അന്തർഗ
 തം. മാനനീയത്വം=മാനനീയനാവു എന്നുള്ളതു.
 മാനനീയൻ=മാനിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യൻ. ഭീന
 ബാധവൻ=ഭീനന്മാരുടെബാധവൻ. ബാധവ

ൻ=മിത്രം. ശ്രീകൃഷ്ണൻ എന്നുസാരം. ബ്രാഹ്മണ്യ
ദേവൻ=ബ്രാഹ്മണ്യനാഥൻ. ജളൻ=മുഖൻ. പ്ര
സാദിപ്പിക്കുക=സന്തോഷിപ്പിക്കും. ശ്രീകൃഷ്ണൻബ്രാ
ഹ്മണക്കുനാഥനായിരിക്കുന്നതിനാൽ അദ്ദേഹം അ
രിവില്ലാത്ത ബ്രാഹ്മണനെയും നിന്ദിക്കുകയില്ല. ഇതു
വിചാരിച്ചാലും എന്നെ ശ്രീകൃഷ്ണൻ നിന്ദിക്കുകയി
ല്ലെന്നുസാരം ൩൦൦.

ചെന്താമരക്കണ്ണൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. പരമപദം
=ശ്രേഷ്ഠസ്ഥാനം. ൩൧൦.

പശ്ചിമപയോധി=പടിഞ്ഞാറെസമുദ്രം. ക
ശ്ചന (അവ്യയം) ചൊന്നുത്തുരുത്ത്=ഒരുപൊന്നു
ത്തുരുത്ത്. കിംശബ്ദത്തോടുചിച്ഛബ്ദമോ, ചനാശ
ബ്ദമോ ചേർന്നാൽ അതു അവ്യയമായിട്ടുവിക്കുക. അ
ത് ഹേതുവായിട്ടു അർത്ഥഭേദവുമുണ്ടാകും. കിംശ
ബ്ദത്തോടുചിച്ഛബ്ദംചേർന്നാൽ അത് റിദന്തമെ
ന്നും കിംശബ്ദത്തോടു ചനാശബ്ദംചേർന്നാൽ അത്
ചനാശമെന്നും പറകപ്പെടും. കിംശബ്ദങ്ങളുടെ
ലിംഗഭേദങ്ങളെ അനുസരിച്ചു അതുകൾക്കു അർത്ഥ
ങ്ങളും പറകപ്പെടും. ഉദാഹരണം കശ്ചിച്ഛ=ക
ശ്ചന- ഒരുത്തൻ- കാപിൽ=കാചന- ഒരുത്തി
കിഞ്ചിൽ=കിഞ്ചന ഒന്ന്. (കിംശബ്ദങ്ങൾ). (ക-
പ്ലിംഗം-കാ-സ്രീലിംഗം കിം-നപുംസകലിംഗം
വൃക്ഷശബ്ദം പുംസ്ത്രീമാണെങ്കിലും വൃക്ഷ
ത്തെക്കുറിച്ചു കശ്ചനശബ്ദം പ്രയോഗിക്കപ്പെട്ടാ
ൽ അതിനെ ഒന്നെന്നുപറയാവൂ. ഉദാഹരണം
വൃക്ഷേഷുകശ്ചന-വൃക്ഷങ്ങളിൽഒന്നു. മതേന്ദ്രേഷു ക
ശ്ചന=മതേന്ദ്രന്മാരിൽഒരുത്തൻ. ഇപ്രകാരംലതഃ
ദികളെക്കുറിച്ചും അറിഞ്ഞുകൊൾക. ചിച്ഛനാശ
ബ്ദങ്ങളിൽഒന്ന് റിദന്തവ്യയപദങ്ങളോടുചേർന്നാ
ലും അതുകൾക്കു അർത്ഥഭേദങ്ങളുണ്ടാകും. ഉദ

ഹരണം. കടം=ഏറ്റുപാട്. കപാചിത്=കെരിക്കൽ
 കപ=ഏവിടെ. കപചിത്=കെരിക്കൽ. കുത്ര=ഏവി
 ടെ. കുത്രചിത്=കെരിക്കൽ. ഭൃത്യവനനഗരി=ഭൃത്യ
 വനൻറനഗരി. ഭൃത്യവനൻ=ഇന്ദ്രൻ. നഗരി=
 രാജധാനി. അമരാവതി എന്നുസാരം. രത്നപു
 റി=രത്നമയിയായിരിക്കുന്നപുരി. രത്നമയി=രത്ന
 നിർമ്മിത. പുരി=രാജധാനി. നിശ്ചല=ഇളക്ക
 ണേതാടുകൂടാത്തത്. ഭോഗവതി=(ഭോഗവതഃഇയംഭോ
 ഗവതി) ഭോഗവാനെസംബന്ധിച്ചത്. ഭോഗവാൻ=
 ശ്രീകൃഷ്ണൻ. പുരി=രാജധാനി. ദ്വാരകാരാജധാ
 നിഎന്നുസാരം. നദസ്സ=ആകാശം. ഭോഗവതി
 (ഭോഗവതി=ഭോഗങ്ങളോടുകൂടിയത്. ഭോഗങ്ങ
 ട്=സപ്തശരീരങ്ങൾ) പുരി=പാതാളലോകത്തുള്ള
 സപ്തങ്ങളുടെ പുരി. അംബരം=ആകാശം. നന്ദം.

മുകന്ദൻ=(മുകന്ദോതീതിമുകന്ദഃ) മോക്ഷ
 ണ്ണെ ഭാനംചെയ്യുന്നവൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെന്ന് സാരം.
 മുകരം=കണ്ണാടി. സാലം=മതിലു. സാലകാരപു
 രദ്വാരങ്ങൾ=(അലങ്കാരൈസ്സഹവർത്തനേതി സാ
 ലകാരാണിസഹപൂർവ്വപദമായ കർമ്മധാരയസമാ
 സം- പുരസ്വദ്വാരാണി=പുരദ്വാരാണി-ഷഷ്ഠീതൽ
 പുരഷൻ-സാലകാരാണി-മാനിപുരദ്വാരാണിയേ
 തിസാലകാരപുരദ്വാരാണി- വിശേഷണപൂർവ്വപദ
 മായ കർമ്മധാരയസമാസം) സാലകാരങ്ങളായിരി
 കുന്ന പുരദ്വാരങ്ങൾ. സാലകാരങ്ങൾ=അലങ്കാര
 ണ്ണോടുകൂടിയവ. പുരദ്വാരങ്ങൾ=പുരത്തിൻറ
 ദ്വാരങ്ങൾ. പുരം=രാജധാനി. ല്വാരങ്ങൾ=വാത
 ലുകൾ. നന്ദം

ഇന്ദിരം=ലക്ഷ്മീദേവി. നന്ദഗോപപുത്രപുത്ര
 ചന്ദ്രന്ദ്രാദിഗൃഹഗണനം=നന്ദഗോപ പുത്രപുത്ര
 ചന്ദ്രന്ദ്രാദിഗൃഹങ്ങളുടെ ഗണനം. നന്ദഗോപപു

പുതുപെരുമാറ്റം ഗൃഹങ്ങൾ=നന്ദഗോപ പുതു
 പുതുപെരുമാറ്റംകളുടെ ഗൃഹങ്ങൾ. നന്ദഗോപ
 പുതുപുതു പെരുമാറ്റം=നന്ദഗോപ പുതുപുതു
 പെരുമാറ്റംകളുടെ ഗൃഹങ്ങൾ. നന്ദഗോപപുതുപുതു
 പുതുപുതുമാർ=നന്ദഗോപപുതുപുതുപുതുപുതു
 പുതുപുതുമാർ. നന്ദഗോപപുതുപുതു=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. പുതുപുതു
 പുതുപുതുമാർ=പുതുപുതുപുതുപുതുപുതുപുതുപുതുപുതു
 പുതുപുതുമാർ. ഗൃഹങ്ങൾ=ഭവന
 ങ്ങൾ. ഗണനം=ഗണിക്കുന്നതു. ഗണിക്ക=ഗണിക്കു
 യിക്ക. ദന്ദശാസനം=അനന്ദൻ. പ്രജ്ഞാതന
 കോടിപ്രകാശമാർ=പ്രജ്ഞാതനകോടിയുടെ പ്ര
 കാശംപോലെ ഇരിക്കുന്ന പ്രകാശത്തോടുകൂടിയവ
 ൾ. പ്രജ്ഞാതനകോടി=പ്രജ്ഞാതനമാരുടെകോടി
 =പ്രജ്ഞാതനമാർ=സൂര്യന്മാർ. പ്രകാശം=ശോഭ.
 കോടിസൂര്യന്മാർ ഒരുമിച്ചുചിലവുണ്ടാകുന്ന ശോ
 ഭപോലെഇരിക്കുന്ന ശോഭയോടുകൂടിയവരെന്നസാ
 രം. പ്രജ്ഞാനിരലാഭി സത്വങ്ങൾ-പ്രജ്ഞ
 മാനിരലാഭികളുടെ സത്വങ്ങൾ. പ്രജ്ഞാനി
 രലാഭികൾ=പ്രജ്ഞാനിരലന്മാർ തുടങ്ങിയ
 ഉള്ളവർ. പ്രജ്ഞാനിരലന്മാർ=പ്രജ്ഞാനം അ
 നിരലനം. പ്രജ്ഞാനൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഭഗ്വാനി
 രലന്മാരായപുത്രൻ. അനിരലൻ=പ്രജ്ഞാനൻ ര
 തിയിലുണ്ടായ പുത്രൻ. സത്വങ്ങൾ=ഭവനങ്ങൾ.

നൂറ്

മദ്യമത്തൻ=മദ്യത്താൽമത്തൻ. മദ്യം=
 കള്ളം. മത്തൻ=മരിക്കപ്പെട്ടവൻ. മാധവാ
 ഗജൻ=മാധവൻറെഗജൻ. മാധവൻ=ശ്രീ
 കൃഷ്ണൻ അഗജൻ=ജ്യേഷ്ഠൻ. ബലഭദ്രനെ
 ന്നസാരം. വിദ്യാവൃദ്ധൻ=വിദ്യകൾകൊണ്ട്
 വൃദ്ധനായിരിക്കുന്നവൻ. വൃദ്ധൻ=വളിച്ചവൻ.

വർഷം=വളരുക. വളരെ വിദ്യകളുള്ളവനെന്ന് സാരം. ഉദ്ധവർ=ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ മന്ത്രി (സാരഥി രാജകോമന്ത്രി ഹൃദ്ധവശ്യാനുജോഗദഃ) സാത്യകിഴുതവന്മാരിലൊരാൾ=സാത്യകിഴുതവന്മാരിൽ ഒരാൾ എന്നർത്ഥം. സാത്യകിഴുതവന്മാരിൽ ഒരാൾ=സാത്യകിഴുതവന്മാരുടെ തുടങ്ങിയുള്ളവർ. സാത്യകിഴുതവന്മാരുടെ=സാത്യകിയുടെ തുടങ്ങിയവർ. ഇവർ ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ സേനാനായകന്മാരാണ്. സാത്യകിഴുതവന്മാർ=യാദവസംഘം സായുധസംഘം=ചെടി. ചിന്തയൻ=ചിന്തസ്വരൂപൻ ശ്രീകൃഷ്ണനെന്ന് സാരം. നർമാലയം=ക്രിസ്തുമതം.

൩൦

പ്രപഞ്ചപ്പെരുമാൾ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. കരിതൂരഗാദികൾ=കരിതൂരഗങ്ങളുടെ തുടങ്ങിയുള്ളവർ. കരിതൂരഗങ്ങളുടെ=കരികളുടെ തൂരഗങ്ങളുടെ. കരികൾ=ആനകൾ. തൂരഗങ്ങൾ=കരികൾ. പണ്ഡിതൻ=വിദ്വാൻ. കവേലനെന്ന് സാരം. കശസ്ഥലീപട്ടണം=പൊരാളിപട്ടണം. ഭവാതി=സംസാരമുഖം-രാമാനുജാഞ്ചിതരാജധാനി=രാമാനുജന്റെ അഞ്ചിതയായിരിക്കുന്ന രാജധാനി. രാമാനുജൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. അഞ്ചിത=മനോഹര. രാമാനുജനാൽ അഞ്ചിതയായ രാജധാനി എന്നും. അഞ്ചിത=ശോഭിക്കപ്പെട്ടത്. ഇന്നും

സീമാതീതാനന്ദാശ്രം=സീമാതീതമായിരിക്കുന്ന ആനന്ദാശ്രം. സീമാതീതം=സീമയെ അതിക്രമിച്ചത്. സീമ=കര. ആനന്ദാശ്രം=ആനന്ദം വേർതിരിച്ചുള്ള അശ്രം. ആനന്ദം=സന്തോഷം. അശ്രം=കണ്ണീർ. ചോമാതിരി=യാഗകർത്താവായ ബ്രഹ്മണൻ. കവേലനെന്ന് സാരം. ഭാഗ്യപാരമ്പര്യം=പാരമ്പര്യം (ആകാശം സൂര്യൻ)

യൈകവചനം) ഭാഗ്യപാരാവാരഭംഗപരമ്പരയ്ക്കൽ. ഭാഗ്യപാരാവാരഭംഗപരമ്പര=ഭാഗ്യമാകുന്ന പാരാവാരത്തിന്റെ ഭംഗങ്ങളുടെ പരമ്പരകൾ. പാരാവാരം=സമുദ്രം. ഭംഗങ്ങൾ=ഓളങ്ങൾ. പരമ്പര=സമൂഹം. ശാബ്ദി=ശാർദ്ദമുള്ളവൻ. ശാശാർദ്ദം=ശാർദ്ദമെന്നപേരോടുകൂടിയവില്ല്യം. ശ്രീകൃഷ്ണനെന്ന്സാരം. കല്യാണകാലം=ഘൃത്യകാലം. ചിത്പുണ്യം=ചിത്പുമാന്റെ സഖാവ്. ചിത്പുമാൻ. ചിത്പുരുഷൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. സഖാവ്=കുപേലൻ. ൩൭൦

മഹാമാർഗ്ഗം=മഹത്തായിരിക്കുന്നമാർഗ്ഗം. മഹത്ത്വം=വലുതായിരിക്കുന്നത്. മാർഗ്ഗം=പഴി. ആഴിമകൾ=ചക്ഷുഃഭേദിയുടെ അവതാരമായ രശ്മിണി. നമസ്കാരകിണമുദ്രം=നമസ്കാരംകൊണ്ടുള്ള കിണമാകുന്നമുദ്രം. കിണം=തഴവ്. ൩൭൧.

ചിദ്രൂപം=ബ്രഹ്മം, തന്ത്വ (തച്ചുബുദ്ധിപ്രതിഗംഷഷ്ട്രൈകവചനം) അവന്റെ. അവൻ=കുപേലൻ. ദൈന്യം=ദീനത്വം. ഉത്ഥാനം=ഘൃത്യം. ഘൃത്യനേൽക്ക. പരിജനം=ചുറ്റുമുള്ളവർ ഭൃത്യന്മാരെന്നുസാരം. മകന്ദൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. പെരവന്മാർ=പുരവാസികൾ. ൩൭൨.

പാരാവാരകല്പപരിവാരം= പാരാവാരകല്പമായിരിക്കുന്നപരിവാരം. പാരാവാരകല്പം=സമുദ്രസദൃശം. പരിവാരം=ഭൃത്യജനം. ഭക്തപരായണൻ=(പരമഭക്തനായ യന്ത്വസുപരായണ ഭക്തന്മാരിൽ ശ്രേഷ്ഠമായമാർഗ്ഗത്തോടുകൂടിയവൻ. ഭക്തജനാനുഗ്രഹരല്ലെന്നെന്നുസാരം. നാരായണൻ=(നാരമഭക്തനായ യന്ത്വസുപരായണൻ) നാരമാകുന്ന അയനത്തോടുകൂടിയവൻ. നാരം=വെള്ളം. അയനം=മാർഗ്ഗം. സ്ഥാ

നമെന്നുസാരം. വെള്ളത്തിൽ ഇരിപ്പുള്ളവനെന്ന് സാരം. ദീനദയാപാരവശ്യം=ദീനന്മാരിലുള്ള ദയ കൊണ്ടുള്ള പാരവശ്യം. പാരവശ്യം=പരവശത്വം ഉണ്മ=സ്നേഹം. ഗാഢം=ഏററവു. ഉപരി=മുകളിൽ. ലക്ഷ്മീതല്പം=ലക്ഷ്മിയുടെതല്പം. ലക്ഷ്മീ=രശ്മിണി. തല്പം=കിടക്ക. പരൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. ഭഗവതി=ശ്രീഭഗവതി. രശ്മിണി എന്നു സാരം. രംം അധപശ്രമം=വഴിനടന്നതിനാലുണ്ടായ തളപ്പം. തീർത്ഥം=പുണ്യജലം. രംം.

ദക്ഷിണദിശീശൻ=കാലൻ. അത്ര=ഇവിടെ. അസ്താകം=(അസ്തമം ചുറ്റും ഷ-ബ-) ഞങ്ങളുടെ. ചിത്രംചിത്രം=ആശ്ചര്യം ആശ്ചര്യം. പാരദാരികത്വം=പാരദാരികനാവു എന്നുള്ളതു. പാരദാരികൻ=പരദാരങ്ങളെ സ്വീകരിച്ചവൻ. രംം

പൂതം=ശുദ്ധം. സാധുക്കൾ=സജ്ജനങ്ങൾ. പാദതീർത്ഥം=പാദത്തിങ്കൽനിന്നുള്ള തീർത്ഥം. ആകസ്മികം=അഹേതുകം. സാദീപനിഗൃഹം- (അകാരാന്തം നപുംസകംസപ്തമ്യേകവചനം) സാദീപനിഗൃഹത്തിൽ. സാദീപനിഗൃഹം=സാദീപനിയുടെഗൃഹം. സാദീപനി=സാദീപനിയെന്ന പേരോടു കൂടിയവൻ. ശ്രീകൃഷ്ണ കുമാലന്മാരുടെ ഗുരുവ് - സാദരം =(ക്രിയാവിശേഷണം) സാദരമാകുവണ്ണമെന്നു ഭാഷ. സാദരം=ആദരത്തോടു കൂടിയതു. അദരം=താല്പര്യം. സാഹസ്യം=സാഹസ്യം. ബന്ധം=പുണ്യസ്നേഹസംബന്ധം. ഗുരുപത്നീനിയോഗേന(അ-പ-ഊ-ഏ-വ) ഗുരുപത്നീനിയോഗംഹേതുവായിട്ട്. ഗുരുപത്നീനിയോഗം=ഗുരുപത്നിയുടെനിയോഗം. ഗുരുപത്നി=ഗുരുഭാര്യ-സാദീപനിമഹദ്വിയുടെഭാര്യ എന്നു സാരം- നിയോഗം= അപേക്ഷാപരം- (അവ്യയം) ഒരിക്കൽ-അരുണ

രൻ

ൻ-(മിഹിരാ രണപുഷണതു മരഃ)സ്യുൻ.

രനം

മോഹം=തളച്ചു. ഉഷസ്സ്=പ്രഭാതം- രരം

ദന്തി=ആന-

രദം

ആചാര്യ നിഷ്ക്രിയം=തുരുക്കിണ. ആലയം=ഭവനം. ഗമിക്ക = പ്രാപിക്ക.ആശ്രം=(അവ്യയം)

പൊടുന്നനവേ-അതീതം=കഴിഞ്ഞത്-വചസാ=സകാരാന്തംനപുസുകലിംഗംതുതീയൈകവചനം

വചസുകൊണ്ട്. കിം= (കിംശബ്ദംനപുസുകലിംഗംപ്രഥമൈകവചനം) എന്ത്. ബഹുനാ=(ഉകാരാന്തംനപുസുകലിംഗംതുതീയൈകവചനം)ഇത് വ

ചാശ്ശബ്ദത്തിന്റെ വിശേഷണം-ബഹുനാ വചസാ കിംഎന്നു അനവയം-വളരെപ്പറഞ്ഞിട്ടാവശ്യമില്ലെന്നു സാരം. തവ=(യഷ്ടച്ഛബ്ദം ഷഷ്ട്യകവചനം-) അങ്ങയുടെ. വാരിജാക്ഷി=വാരിജാക്ഷരപോ

ചെയിരിക്കുന്ന അക്ഷികളോടു കൂടിയവൾ-വാരിജാക്ഷരം=താമരപ്പൂക്കൾ. അക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ- ക

ചേലന്റെ ഭാര്യഎന്നു സാരം. ഭവപീഡം=സംസാരദുഃഖം. ഗോപിമാർ=ഗോപസ്ത്രീകൾ. രന്നം

ഇതി=(അവ്യയം) ഇപ്രകാരം. രുദ്രപതി-ശ്രീകൃഷ്ണൻ. മുദാ-(ദകാരാന്തം സ്ത്രീലിംഗം തുതീയൈകവചനം) മുതോട്. മുതം=സന്തോഷം. സതാം=(തകാരാന്തംപല്ലിംഗംഷഷ്ട്യകവചനം) സത്തുക്കളുടെ. മല്ലരിപു= ശ്രീകൃഷ്ണൻ-വല്ലഭം=ഭാര്യ-രമണിഎന്നു സാരം-ഇദം=(ഋദംശബ്ദംനപുസുകലിംഗം പ്രഥമൈകവചനം) അതീവമുല്യം

ബ്ദത്തിന്റെ വിശേഷണം- അതീവമുല്യം=അധികമായിരിക്കുന്നമുല്യം. മുല്യം=വില രദം

അധുനാ= (അവ്യയം) ഇപ്പോൾ. പരമഭക്തന്മാർ=ഉത്തമഭക്തന്മാർ. രവം

വിവിധ ചരാചരങ്ങൾ=(അ,ന,ഷ,ബ,വ)
 വിവിധ ചരാചരങ്ങളുടെ. വിവിധ ചരാചരങ്ങൾ=
 വിവിധങ്ങളായിരിക്കുന്ന ചരാചരങ്ങൾ. വിവിധ
 ങ്ങൾ=പലപ്രകാരമിരിയ്ക്കുന്നവ- ചരാചരങ്ങൾ
 =ജഗമസ്ഥാവരങ്ങൾ- പിതാക്കന്മാർ=അച്ഛന
 മ്മാർ. അഗ്നിണീ കൃഷ്ണന്മാരെന്നസാരം. കായ്ക=
 (കത്തുംയോഗ്യംകായ്ക) ചെയ്തപ്പൊഴുവാൻയോ
 ഗ്യം- സവിധഗൻ=സവിധത്തെ ഗമിച്ചവൻ.
 സവിധം=സമീപം.ഗമിക്ക=പ്രാപിക്ക.ദിജൻ=ക
 പേലൻ.അമ്മ=അഗ്നിണീദേവി. നിഖിലാണധകോ
 ടി നിഗമാദികൾ=നിഖിലാണധകോടി നിഗമങ്ങ
 ൾതുടങ്ങിയുള്ളവ=നിഖിലാണധകോടിനിഗമങ്ങൾ.
 നിഖിലങ്ങളായിരിക്കുന്നഅണധകോടിനിഗമങ്ങൾ
 നിഖിലങ്ങൾ=സർവ്വങ്ങൾഒട്ടൊഴിയാതെഉള്ളവഎ
 ന്നസാരം. അണധകോടിനിഗമങ്ങൾ=അണധകോ
 ടികളുംനിഗമങ്ങളും. അണധകോടികൾ= ബ്രഹ്മാ
 ണധകോടികൾ. നിഗമങ്ങൾ=ദേവദങ്ങൾ. കൃഷ്ണക
 ക്ഷി=കൃഷ്ണൻറകക്ഷി. കക്ഷി=വയറ്. ഭക്തിപൂരി
 തം=ഭക്തി കൊണ്ടുപൂരിതം.ഭക്തി=ഭക്തനും. പൂരി
 തം=പൂരിക്കപ്പെട്ടതു-പൂരിയ്ക്ക=നിറയ്ക്ക-സഖിദത്ത
 പ്പുമാകൈകമുഷ്ടി=സഖിയാൽ ദത്തമായിരിക്കുന്ന
 പുമാകത്തിൻറ ഏകമുഷ്ടി. സഖി=കമോലൻ. ദ
 ത്തം=ദാനംചെയ്തപ്പൊഴുത്.പുമാകം=അവലി. ഏ
 കമുഷ്ടി=ഒരുപിടി. സഖിമുകന്ദനാലേവം വദിക്ക
 പ്പെട്ട-ഇതുകർമ്മി പ്രയോഗം-ശ്രീകൃഷ്ണൻ ഇപ്ര
 കാരം കപേലനോടുപറഞ്ഞുഎന്നസാരം. രൻറ
 പാണവമഹിണി=ചാഞ്ചാലി.ശാകോദനം=ശാക
 മാകനാദനം.ശാകം=ചീര. ഓദനം=ഭക്ഷണം.
 തൃപ്തി=മതിയെന്നുള്ള ബുദ്ധി.തിക്തകാരസ്സരഫലം
 =തിക്തമായിരിക്കുന്ന കാരസ്സരഫലം. തിക്തം=

കൈപ്പുള്ളതു. കാരസ്തരഫലം = കാഞ്ഞരക്കാട്. ഭാ
 വാദ്രശനാർ = ഞങ്ങളോടൊന്നിടത്തുള്ളവർ. ൧൦൦
 സർവ്വതപവിത്തേ = സർവ്വതപങ്ങളെ അറിഞ്ഞിട്ടു
 ഉള്ളവൻ. സർവ്വതപങ്ങൾ = ഞങ്ങളോടൊന്നിടത്തുള്ളത
 തപശാസ്ത്രങ്ങൾ. ആവാമുദൈവം - ആവാമുദൈവം. ആ
 വാ = (അസ്തമുഖം പ്രഥമാദിവിചനം) നമ്മൾ.
 ഉദൈവം = (സംഖ്യാശബ്ദം പ്രഥമാദിവിച
 നം) രണ്ടുപേരും ശ്രീ = ചക്രീദേവി. ജായ = ഭാഗ്യം.
 മമ = (അസ്തമുഖം ഷഷ്ഠ്യകവചനം) ഞ്ഞെൻ. വ
 ചനം = വാക്. ഉത്തമപുരസ്കരൻ = ശ്രീകൃഷ്ണൻ ൧൦൦
 ഭക്തിമുക്തിദാതാവേ! = ഭക്തിമുക്തികളെദാനംചെ
 യുന്നവൻ. ഭക്തിമുക്തികൾ = ഭക്തിയും മുക്തിയും. മു
 ക്തി = ഭക്തി. ഭവനനാഥ = ഭവനങ്ങളുടെനാഥൻ.
 ഭവനങ്ങൾ = ചേരുകൾ. അജിതാവ്യം = അജിതനെ
 ന്നആവ്യം. അജിതൻ = ജിതനല്ലാത്തവൻ. ജിതൻ = ജ
 യിക്കപ്പെട്ടവൻ. ആവ്യം = പണം. അജിതാവ്യം = വിജ്ഞ
 വിനസിച്ഛിച്ഛിട്ടുള്ളതു. ലോകപാലനാർ = ഇന്ദ്രാദി
 കൾ ഇന്ദ്രനും അഗ്നിയും കാലനും നിരൂതിയും വരണ
 നും വായുവും വൈശ്രവണനും ശിവനും മെന്നസാരം
 മനോദർപ്പണം = മനസ്സുകണിപ്പണം. ഭക്തണം = ക
 ണ്ണാടി. വിജ്ഞാപണം = വിജ്ഞാപണം. ൧൦൦
 മല്ലരൻ = ഞാനെന്നോടൊന്നിടത്തുള്ളവരൻ, പ
 രൻ = ശ്രേഷ്ഠൻ ധന്യൻ = പുണ്യവാൻ. ദിവ്യരത്ന
 പ്രകാശം = ഉത്തമരത്നങ്ങളുടെ ശോഭ. അത്ര = ഇവി
 ടെ, ദ്വാരകയിലെന്ന സാരം. അദ്യാജമനോ
 ജ്ഞം = അദ്യാജമാകുമ്പോൾ മനോജ്ഞമായിരിക്ക
 നതു, മനോജ്ഞം = മനോഹരം. അംബ്രി = കാലം.

൧൦൦.

അത്രപുണ്യനേത്രം = (ക്രി-വി-) അത്രകൊണ്ട്
 പുണ്യങ്ങളായിരിക്കുന്ന നേത്രങ്ങളോടുകൂടിയത്. അ

ശ്രു = കണ്ണിർ, സന്തോഷാശ്രു എന്നുസാരം. പൂണ്ണ
ങ്ങൾ = നിറച്ചപ്പെട്ടവ. നേത്രങ്ങൾ = കണ്ണുകൾ. അ
നുയാതൻ = അനുയാനം ചെയ്തവൻ. അനുയാ
നം ചെയ്ത = പിന്നാലെചെല്ലുക. 60

രംശപരേശ്വരൻ = രംശപരന്മാരുടെ രംശപ
രൻ. ഇരശ്വരന്മാർ = ശ്രീഭദ്രാദികൾ. മൈത്രി = സ്നേ
ഹം. ത്രയത്രിംശൽകോടിത്രിദിവേശന്മാർ = മുപ്പത്തി
മൂന്നുകോടി ദേവന്മാർ. മുന്തിത്രയം = ബ്രഹ്മവിഷ്ണുശി
വന്മാർ. ത്രിജഗത്ത് = മൂന്നുലോകം. ത്രയി = വേദം.
പൃതിഗന്ധം = ഭഗ്ഗന്ധം. രതിചതിചിതാവ് = രതി
പതിയുടെ പിതാവു. രതിപതി = കാമദേവൻ. ചി
താവ് = അച്ഛൻ - ശ്രീയഃ = (ഇതുകാരാണം സ്രീലിം
ഗംഷഷ്ട്രേകവചനം) ശ്രീയഃ, ശ്രീ = ലക്ഷ്മീദേവി.
അതിഗാഢം = അത്യധികം. ഏറ്റവുംമുറുകെ എ
ന്നും. 61.

സപ്തമസൈരധന്യ = സപ്തമസൈരധത്തി
ന്റെ. സപ്തമസൈരധം = ഏഴാംമാളിക. ഉപരി =
മേന്മാംഗം. രത്നപത്മകേ = രത്നപത്മകത്തിൽ. ര
ത്നപത്മകം = രത്നമയമായ പത്മകം. പത്മകം = കട്ടി
ല്. രാത്രേയ = രാത്രിയിൽ. രമാ = ലക്ഷ്മീദേവി. സ
പ്തസിന്ധവം = നിദ്രാസൈരധ്യം. ഹാസ്യബ്രാഹ്മണൻ =
ഹാസ്യനായിരിക്കുന്നബ്രാഹ്മണൻ. ഹാസ്യൻ = ഹസി
ക്കപ്പെട്ടവൻ യോഗ്യൻ. ഹസി = നിന്ദിക്ക. അ
ഖിലബ്രാഹ്മണനായകൻ = ശ്രീകൃഷ്ണൻ. ശാസ്യന്മാർ =
ശാസിക്കപ്പെട്ടവൻ യോഗ്യന്മാർ. കപ്യപുകം = ചീ
ത്തയവല്. ആന്യം = വായ് ആത്മപാരിജാതം =
ആത്മന്മാർക്കു പാരിജാതമായിരിക്കുന്നവൻ. ആത്മാ
ന്മാർ = ദീനന്മാർ. പാരിജാതം = കല്പവൃക്ഷം. അയ
ത്നം = മരണം. 62.

വൃതം = നിരതം. കന്മഷവാൻ = കന്മഷമു

ജളവൻ. കന്യാഷം=പാപം. മുക്തൻ=മോചിക്കപ്പെട്ടവൻ. മോചിക്കു=വിടുക. സംസാരബന്ധം വിട്ടവനെന്ന് സാരം. ചിന്തയൻ=ചിന്തപത്രപൻ. മന്മതിമന്ദതാദോഷം=മന്മതിമന്ദതയാകുന്ന ദോഷം. മന്മതിമന്ദത=എന്റെ മതിമന്ദത. മതിമന്ദത=ബുദ്ധിമാന്ദ്യം. മന്മതിമന്ദതകൊണ്ടുള്ള ദോഷമെന്നും. മായൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. സൂര്യപ്രകാശൻ=(സൂര്യസ്വരൂപകാശഇവപ്രകാശഃയസ്യസഃസൂര്യപ്രകാശഃ) സൂര്യന്റെപ്രകാശസ്വഭാവത്തിലായിരിക്കുന്ന പ്രകാശത്തോടു കൂടിയവൻ. ആത്മദിക്കു=തന്റെദിക്കു.

൫൪൦.

അഗ്രേ=മുമ്പിൽ. തണ്ടാർമാനിനീശൻ=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. മണിഹേമമുഷ്ട്=മണിഹേമങ്ങളുടെ മുഷ്ട്. മണിഹേമങ്ങൾ=മണികളും ഹേമവും. മണികൾ=രത്നങ്ങൾ. ഹേമം=സുവർണം. മുഷ്ട്=ഇവിടെ സമൃദ്ധി എന്നു സാരം. കരിരഥതുരഗാദികൾ=കരിരഥതുരഗങ്ങൾ തുടങ്ങിയുള്ളവ. കരിരഥതുരഗങ്ങൾ=കരികളും രഥങ്ങളും തുരഗങ്ങളും. രഥങ്ങൾ=തേരുകൾ. ൫൪൧.

ലക്ഷ്മീകല്പാ=ലക്ഷ്മീതുല്യ. മിത്രകോടിപുട=സൂര്യന്റെ കോടിപുട. കക്ഷ്യാപ്രാകാരഗോപുരങ്ങൾ=കക്ഷ്യയും പ്രാകാരവും ഗോപുരങ്ങളും. കക്ഷ്യ=വളപ്പ്. പ്രാകാരം=മതിലു. ഘോടകപംക്തി=കുതിരപ്പന്തി. ൫൪൨.

പാടീര ശ്രീതുംഗ മഞ്ചം = പാടീര മയമായിതുംഗമായിരിക്കുന്ന മഞ്ചം. പാടീരം=ചന്ദനം. ചന്ദനം=ചന്ദനമരം. തുംഗം=വലുതായിരിക്കുന്നത്. മഞ്ചം=കട്ടിലു്. വെൺകൊറ്റാതപത്രം=വെൺകൊറ്റാക്കുട. സപ്രസാദം=(ക്രി-വി-) പ്രസാദത്തോടു കൂടിയതു. പ്രസ്താദം=സന്തോഷം. ൫൪൩.

സുചസന്നൻ=ഏറ്റവുംതെളിവോടു കൂടിയവൻ. മഹീദേവൻ=ബ്രാഹ്മണൻ. കചേലനെനുസാരം. ചിത്രതരം=(ക്രി-വി)ഏറ്റവുംആശ്ചര്യം. ഏറ്റവും മനോഹരമെന്നും. ചിത്രദീപ്തി=ചിത്രയായിരിക്കുന്ന ദീപ്തി. ചിത്ര=മനോഹര. ദീപ്തി=കാന്തി. ചന്ദ്രബിംബമുഖി=ചന്ദ്രബിംബംപോലെയിരിക്കുന്ന മുഖത്തോടുകൂടിയവൾ. പങ്കജകോരകം=പങ്കജത്തിന്റെ കോരകം. പങ്കജം=താമര. കോരകം=മൊട്ടു. അവൾ=ഓരതി. രത്നക്കോങ്കകൾ=രത്നങ്ങൾപോലെയിരിക്കുന്ന കൊങ്കകൾ. രത്നങ്ങൾ=മുത്തുകൾ. നൃപം.

കന്ദമന്ദസ്തിതം=കന്ദംപോലെയിരിക്കുന്ന മന്ദസ്തിതം. കന്ദം=കുരുക്കുത്തിമുല്ലപ്പൂവ്. മന്ദസ്തിതം=പുഞ്ചിരി. മഞ്ജുളവാണി=മഞ്ജുളയായിരിക്കുന്ന വാണിയോടുകൂടിയവൾ. മഞ്ജുള=മനോഹര. വാണി=വാക്ക്. നിൻകണവൻ=നിന്റെഭർത്താവ്. ആരണൻ=ബ്രാഹ്മണൻ. പ്രാഭൃതം=കാഴ്ചദ്രവ്യം. ശ്രീപതി=ശ്രീകൃഷ്ണൻ. ശ്രീസമ്പദം=ശ്രീസമ്പത്തിനെ, ഐശ്വര്യസമൃദ്ധിയെ. ഗീരം=ഗീരിനെ. ഗീർ=വാക്ക്. പത്മപത്രാക്ഷി=പത്മപത്രങ്ങൾപോലെഇരിക്കുന്ന അക്ഷികളോടുകൂടിയവൾ. പത്മപത്രങ്ങൾ=പത്മത്തിന്റെ പത്രങ്ങൾ. പത്മം=താമരപ്പൂവ്. പത്രങ്ങൾ=ഇതളുകൾ. അക്ഷികൾ=കണ്ണുകൾ. നൃപം.

കാമക്രോധലോഭമോഹം=കാമവും ക്രോധവും ലോഭവുംമോഹവും. കാമം=ഭാഗ്യസുഖം. ക്രോധം=കോപം. ലോഭം=അവിവേകം. മോഹം=മിഥ്യാജ്ഞാനം. മദം=ഗർവ്വം. ദംഭം=വ്യാജം. പൈതൃന്യം=ഏഷണി. അജ്ഞാൻ=അറിവില്ലാത്തവൻ. കാമക്രോധാദികളിൽ അറിവില്ലാത്തവരെനുസാരം.

സാധുക്കൾ=സജ്ജനങ്ങൾ. ആധാരഭൂതൻ=ആധാരമായിബ്ഭവിയ്ച്ചവൻ. ബോധരൂപാത്മകം=ജ്ഞാനസ്വരൂപൻ. സമചിത്തന്മാർ=സമമായിരിക്കുന്ന ചിത്തത്തോടുകൂടിയവർ. സമം=തുല്യം. ചിത്തം=മനസ്സ്. സർവ്വഭൂതങ്ങളിലും ഒരുപോലെയുള്ള വിചാരത്തോടുകൂടിയവരെന്നു സാരം, ന്നന്മ.

വാരദേവവിരിഞ്ചാദിവാന്മാർ=വാരദേവവിരിഞ്ചാദികളായിരിക്കുന്നവന്മാർ. വാരദേവവിരിഞ്ചാദികൾ=വാരദേവവിരിഞ്ചന്മാർ തുടങ്ങിയുള്ളവർ. വാരദേവവിരിഞ്ചന്മാർ=വാരദേവനും വിരിഞ്ചനും. വാരദേവൻ=ശിവൻ. വിരിഞ്ചൻ=ബ്രഹ്മാവ്. വാന്മാർ=ദേവന്മാർ. യോഗിവൃന്ദങ്ങൾ=യോഗികളുടെവൃന്ദങ്ങൾ. യോഗികൾ=യോഗമുള്ളവർ. യോഗം=പരമാത്മധ്യാനം. യോഗാഭ്യാസമെന്നും, മുമുക്ഷുക്കളെന്നു സാരം. വൃന്ദങ്ങൾ=കൂട്ടങ്ങൾ. കാമദശ്രീകൃഷ്ണപാദം=കാമദനായിരിക്കുന്ന ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ പാദം. കാമദൻ=കാമത്തെ ദാനം ചെയ്യുന്നവൻ. പാദം=കാല്. താമരപ്പൂമകൾ=ലക്ഷ്മീദേവി. കോമളപ്പെണ്ണമണി = കോമളകളായിരിക്കുന്ന പെണ്ണുങ്ങൾക്കു മണിയായിരിക്കുന്നവൾ. കോമളകൾ=അഴകുള്ളവർ. മണി=രത്നം. പോർമുഖക്കോരകം = പോർമുഖമൊട്ട്. പുരുഷോത്തമൻ = പുരുഷൻമാരിൽവെച്ചു ഉത്തമനായിരിക്കുന്നവൻ. (പുണ്യേഷുജാതിഃ പുരുഷേഷു വിഷ്ണുഃ) ദേവദേവൻ=ദേവന്മാരുടെദേവൻ. ദേവൻ=നാഥൻ. ജഗന്നാഥൻ=ജഗത്തുകളുടെ നാഥൻ. ജഗത്തുകൾ=ലോകങ്ങൾ. കേവലൻ=ഒന്നിനോടും ചേരാത്തവൻ. ജ്യോതിസ്സ്വരൂപൻ=ജ്യോതിസ്സാകുന്ന സ്വരൂപത്തോടുകൂടിയവൻ. ജ്യോതിസ്സ്=കാന്തി. ദേവകീപുത്രൻ=ദേവകിയുടെ പുത്രൻ. ശ്രീവാ

സുദേവൻ=വസുദേവന്റെ പുത്രൻ. മുകുന്ദൻ=മാ
 ക്ഷത്തെകൊടുക്കുന്നവൻ. ശ്രീരമണൻ=ശ്രീയുടെ രമ
 ണൻ. ശ്രീ=ലക്ഷ്മീദേവി. രമണൻ= (രമിപ്പിക്കുന്ന
 വൻ) ഭർത്താവ്. ശ്രീധരൻ=ശ്രീയെധരിക്കുന്നവൻ.
 ശ്രീ=ലക്ഷ്മി. ശോഭയെന്നും. ശ്രീനീലകണ്ഠപ്രിയൻ=
 ശ്രീനീലകണ്ഠ പ്രിയനായിരിക്കുന്നവൻ. ശ്രീനീ
 ലകണ്ഠൻ=ശിവൻ. പ്രിയൻ=പ്രീതിയെ ഉണ്ടാക്ക
 ന്നവൻ. ശൈവൻ=ശുരന്റെ പുത്രൻ, ശുരവംശജാ
 തൻ, വസുദേവൻ എന്നു സാരം. ക്ഷീരസലിലേ=
 ക്ഷീരസലിലത്തിൽ. ക്ഷീരസലിലം=ക്ഷീരമയമാ
 യിരിക്കുന്ന സലിലം. സലിലം=വെള്ളം. ഭുജംഗ
 തല്ലേ=ഭുജംഗതല്പത്തിൽ. ഭുജംഗതല്പം=ഭുജംഗമാക
 ന്ന തല്പം. ഭുജംഗം=സപ്പം. അനന്തനെ സാരം.
 തല്പം=കിടക്ക. കേശവൻ=കേശിയെ കൊല്ലുക
 കൊണ്ടു സിദ്ധിച്ചപേരു. കംസനാൽ കൃഷ്ണനി
 ഗ്രഹത്തിനുവേണ്ടി അയയ്ക്കപ്പെട്ടവൻ. ഗോ
 വിന്ദൻ=ഗോക്കളെ പ്രാപിച്ചവൻ. ഗോകുൾ=
 പശുക്കൾ. മധുസൂദനൻ=മധുവിനെ സൂദിച്ചവൻ.
 മധുവ് = മധുവെന്ന അസുരൻ. സുദിക്ക= കൊല്ലുക-
 കൈടഭാനുകൻ=കൈടഭന്റെ അനുകൻ= കൈ
 ടഭൻ=കൈടഭാസുരൻ. ക്ലേശപാശവിനാശനൻ=
 ക്ലേശമാകുന്ന പാശത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നവൻ. ക്ലേ
 ശം=ദുഃഖം. കേശിമന്ദനൻ=കേശിയെ മമിച്ചവ
 ന്ൻ. കേശി=കംസഭൃത്യൻ. മമിക്ക=കൊല്ലുക.

നൂറ്

അച്യുതൻ=നാശമില്ലാത്തവൻ. അനന്തൻ=
 അന്തമില്ലാത്തവൻ. അന്തം=അവസാനം. അമൃതാ
 നന്ദൻ=അമൃതമായിരിക്കുന്ന ആനന്ദത്തോടുകൂടിയ
 വൻ. അമൃതം=മൃതമല്ലാത്തതു. നാശമില്ലാത്തതെ
 സാരം. ആനന്ദം=സന്തോഷം. വിദ്യാവിനോദ

ന്=വിദ്യകൊണ്ടുവിനോദിക്കുന്നവൻ. സച്ചിത്ബ്ര
 ഹ്മാവ്യൻ=സച്ചിദ്ബ്രഹ്മമെന്നുള്ള ആഖ്യയോടു കൂ
 ടിയവൻ. സച്ചിദ്ബ്രഹ്മം=സച്ചിത്തായിരിക്കുന്ന
 ബ്രഹ്മം. സച്ചിത്തു=സത്തായിരിക്കുന്ന ചിത്തു. സ
 ത്തു്=മായാസംബന്ധമില്ലാത്തതു. ചിത്തം=ജ്ഞാനം
 ബ്രഹ്മം= വലുതായിരിക്കുന്നതു്. സകലലോകൈ
 കനാഥൻ=സകലങ്ങളായിരിക്കുന്ന ലോകങ്ങളുടെ
 ഏകനായിരിക്കുന്നനാഥൻ. സകലങ്ങൾ=ഒട്ടൊഴി
 യാതെ ഉള്ളവ. ഏകൻ=മുഖ്യൻ. നിശ്ചലൻ=നിർ
 ഗതമായിരിക്കുന്നചലത്തോടു കൂടിയവൻ.(നിർ്തം
 ചലം-യസ്താൽ-സഃനിശ്ചലഃപഞ്ചമീബഹുപ്രീഹി)
 നിർ്തം=നിർ്തമിച്ചത്.നിർ്തമിക്കു=പോക. ചലം
 ചലനം=ഇളക്കം. ഇളക്കമില്ലാത്തവനെന്ന് സാരം-
 നിഷ്കളൻ=കലകളോടുകൂടാത്തവൻ. കലകൾ= മ
 ത്യാദ്യവതാരങ്ങൾ(നിഷ്കളസ്തപം സകളഇതിവച
 സ്തപൽകലാസേവഭ്രമൻ) നിത്യൻ=നാശമില്ലാത്ത
 വൻ. നിർ്കല്പൻ=വികല്പത്തോടുകൂടാത്തവൻ വി
 കല്പം=ഭേദം. ജനാദ്രനൻ=ജനങ്ങളെ അർദ്ദിക്കുന്ന
 വൻ.സ്വാത്മവർപ്പദൻ=സ്വാത്മാവാകുന്ന വരത്ത
 പ്രദാനം ചെയ്യുന്നവൻ.സ്വാത്മാവു=തന്റെ അത്മാ
 വു. ആത്മാവു= ശരീരം.പ്രദാനം ചെയ്യു= കൊടുക്ക
 സ്വസ്വരൂപത്തെ കൊടുക്കുന്നവനെന്ന് സാരം. ത
 ന്റെ ആത്മാവുപോലെ ഇരിക്കുന്ന ആത്മാവി
 നെക്കൊടുക്കുന്ന വനെന്ന്മാകാം. നിഗമനിവേ
 ദ്യൻ=നിഗമങ്ങൾകൊണ്ടു നിവേദിക്കപ്പെടുവാൻ
 യോഗ്യൻ. നിഗമങ്ങൾ= വേദങ്ങൾ. നിവേദിക്ക
 അറിക. അദപയൻ=ദപയത്തോടുകൂടാത്തവൻ. അ
 ജൻ=ജനനമില്ലാത്തവൻ.അരൂപൻ= രൂപത്തോടു
 കൂടാത്തവൻ.ആദിമധ്യാന്തവിഹീനൻ=ആദിമധ്യാ
 ന്തങ്ങളോടുവേർപെട്ടവൻ.ആദിമധ്യാന്തങ്ങൾ=ആ

ദിയംമധ്യവും അന്തവും-വിഭജനം= ചിത്തമം
 സന്=വിദ്യാന്മാരായിരിക്കുന്ന ജനങ്ങളുടെ ചിത്ത
 ത്തിനു ഹംസനായിരിക്കുന്നവൻ. ചിത്തം=മനസ്സു.
 ഹംസൻ-സൂര്യൻ. വിദ്യാന്മാരുടെ മനസ്സിനെ പ്ര
 കാശിപ്പിക്കുന്നവനെന്ന്സാരം. വിധിജനകൻ=വി
 ധിയുടെജനകൻ. വിധി=ബ്രഹ്മാച്ഛ്. ജനകൻ=അ
 ഛൻ. ശ്രീദേവി=ലക്ഷ്മി. പരാപരൻ=(പരാൽപര
 തരേ ബ്രഹ്മണി) പരനേക്കാൾ അപരൻ. പരൻ=
 ശ്രേഷ്ഠൻ. അപരൻ=ഹൃദയവും ശ്രേഷ്ഠൻ. മീനക്ര
 മ്കോലം=മീനവും ക്രമ്കോലവും. മീനം=മ
 ത്സ്യം. ക്രമ്കം=ആമ. കോലം=പനി. ഭ്രമേശൻ
 =ഭ്രമകളുടെഇശൻ. ഭ്രമകൾ=ഭ്രമരമയം. ഭ്ര
 വ്=ഭ്രമിദേവി. രമ=ലക്ഷ്മിദേവി. ഇശൻ=നാഥ
 ന്. ഭത്താവെന്ന സാരം. നൃഥം

ശ്രമകമ്കം=ദൃഷ്ടകമ്കം. ഘോരപാപന്മാരു=
 ഘോരമായിരിക്കുന്നപാപത്തോടുകൂടിയവർ. ദൃഷ്ട
 ന്മാരായക്ഷത്രിയരാജാക്കന്മാരെന്ന്സാരം. ആരണ
 ത്=ബ്രാഹ്മണന്മാർ. പാലീച്ച=രക്ഷിച്ചു. സൂര്യവംശതി
 ലകൻ=സൂര്യവംശത്തിനതിലകമായിരിക്കുന്നവൻ.
 നൃപൻ=നൃക്കളെ പാലിക്കുന്നവൻ. നൃക്കൾ=മനുഷ്യ
 ൾ. പാലിക്ക=രക്ഷിക്ക. ആർച്ചപത്രൻ=ജ്യേഷ്ഠ
 ത്രൻ. താപസന്മാരു=മഹഷികൾ. താപശാന്തി=ഭദ്ര
 ശമനം. സീരപാണി=ബലഭദ്രൻ. ഉരഗകലേശൻ=
 അനന്തൻ. നാരദമുനി=വിഷ്ണുവിഷൻറഅവതാരമാ
 ണത്രേ. വിദ്യാനായിരിക്കുന്ന ബുദ്ധമുനിയും വി
 ഷ്ണുപവതാരമാകുന്നു. ജഗന്നിവാസൻ=ജഗത്തുകള
 ൾ നിവാസമായാരിക്കുന്നവൻ. ജഗത്തുകൾ=ലോ
 കങ്ങൾ.നിവാസം=വാസസ്ഥാനംഇരിപ്പിടംഎന്നും
 ദശമം=ഭാഗവതത്തിലെദശമസ്കന്ധം. ഉപാ
 ച്യാതം=ചാകപ്പെട്ടത്. വിഷ്ണുവിഷൻറ പത്മവതാ

രണ്ടുഭേദവും പ്രഭാവങ്ങൾ കൃഷ്ണാവതാരത്തിനുണ്ടെന്നു സാരം. വിഷ്ണുവതാരങ്ങൾ പത്തും മത്സ്യം, ക്രമം, വരാഹം, നരസിംഹം, വാമനമുതൽ, പരശുരാമൻ, ശ്രീരാമൻ, ബലഭദ്രൻ, ശ്രീകൃഷ്ണൻ, കല്പി, ഭയിതെ! = ഭാത്യേ!. ഇത്ഥം = ഇപ്രകാരം. കചേലോക്തി = കചേലന്റെ ഉക്തി. ഉക്തി = വാക്കു. സത്യസ്വരൂപപദം = സത്യസ്വരൂപന്റെ പദം. സത്യസ്വരൂപൻ = ഇതഥരൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെ സാരം. സുചിരം = വളരെക്കാലം. ചിത്രമണിഗേഹം = ചിത്രമായി മണിമന്ദിരമായിരിക്കുന്ന ഗേഹം. ചിത്രം = മനോഹരം. മണിമയം = മണികൾ കൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടതു. മണികൾ = രത്നങ്ങൾ. ഗേഹം = ഭവനം. പുത്രമിത്രഭൃത്യന്മാർ = പുത്രമിത്രഭൃത്യന്മാരുടെ വൃന്ദം. പുത്രമിത്രഭൃത്യന്മാർ = പുത്രന്മാരും മിത്രങ്ങളും ഭൃത്യന്മാരും. ഹിന്ദുരാജ്യം = (ക്രിയാവിശേഷണം) ചിത്തത്താൽ രമിക്കപ്പെടുവാൻ യോഗ്യം. ദംപതിമാർ = ഭർത്താക്കന്മാർ. കചേലനും ഭാര്യയുമെന്നു സാരം. നൂറം.

പുരസ്ത്രീപുമാന്മാർ = പുരത്തിങ്കലെ സ്ത്രീപുരുഷന്മാർ. സമ്പതിച്ചത് = ചേർന്നത്. വിപ്രകടംബിനി = വിപ്രഭാര്യ, കചേലഭാര്യയെന്നു സാരം. ചിത്രം = ആശ്ചര്യം. അതിരസം = അധികമായ സന്തോഷം നിമ്ബകശസ്ഥലീപുരം = നിമ്ബമായിരിക്കുന്ന കശസ്ഥലീപുരം. കൃഷ്ണകൃപാനിമിതിരം = കൃഷ്ണന്റെ കൃപയാൽ നിമിരിക്കപ്പെട്ടതു. ശ്രീകൃഷ്ണന്റെ അനുഗ്രഹം കൊണ്ടുണ്ടായതെന്നു സാരം. ഹസ്തിനപുരം = ഹസ്തിനമെന്നു പ്രസിദ്ധമായിരിക്കുന്ന പുരം. (ഹസ്തിനാനിമിതിരം ഹസ്തിനം) ഹസ്തിയെന്നു രാജാവിനാൽ ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട താകകൊണ്ടു ഹസ്തിനമെന്നു പേരുണ്ടായി. ഹസ്തി എന്നു രാജാവുധർമ്മപുത്രരുടെ വംശത്തിൽ പണ്ടുണ്ടായവനാണു. നൂറും.

വിപ്രച്ഛർ=വിപ്രൻറച്ഛരി. വിപ്രൻ=കുചേലൻ.
 അപ്രമേയ സ്രീപുരുഷ സംരാവങ്ങൾ=അപ്രമേയ
 നാരായിരിക്കുന്നസ്രീപുരുഷനാരുടെസംരാവങ്ങൾ
 അപ്രമേയനാർ=പ്രമേയനാരുല്ലാത്തവർ. പ്രമേ
 നാർ=പരിഹേദ്യനാർഇത്രയുണ്ടെന്നറിയായിപ്പാ
 ന്കഴിവില്ലാത്തവണ്ണമുരിക്കുന്നവരെ:നസാരം. സ്രീ
 പുരുഷനാർ=സ്രീകളുന്യുരുഷനാരു. സംരാവങ്ങൾ
 =ശബ്ദങ്ങൾ. ഹയഹേഷാശബ്ദങ്ങൾ=ഹയങ്ങളുടെ
 ഹേഷാശബ്ദങ്ങൾ. ഹയങ്ങൾ=കുതിരകൾ. കുതിര
 ൾകരയുന്നതുകൊണ്ടുണ്ടാകുന്ന ശബ്ദത്തിന് ഹേഷ
 യെന്നാണ് പേര് ഗജവരഗജ്ജീതങ്ങൾ=ആനത്തല
 വനാരുടെ ശബ്ദങ്ങൾ ശങ്കരൻ=(ശംകരോതീതിശ
 കരഃ) നല്ലതിനെചെയ്യുന്നവൻ. പ്രേയസി=ഭായ്യ
 കശേശയാക്ഷൻ= താമരക്കണ്ണൻ. ശ്രീകൃഷ്ണനെ
 സാരം.

നൃൻ൦
 കുചേലീയ-(കുചേലസൃളയം കുചേലീയാ)കുചേല
 നെസംബന്ധിച്ചത്. കൃശേതാരതരം=ഏറ്റവുമുന്തി
 ചുത്. വിഷ്ണു=സർവ്വവ്യാപി. സായുജ്യം=മോക്ഷം.

൧൦൦.

ശ്രീമദ്ഭഗവദ്ഗീത

കേരളം

കേരളം- ൧൭. പാലക്കാട് പാലക്കാട് പാലക്കാട് പാലക്കാട് പാലക്കാട്
 പുസ്തകങ്ങൾ അറിയിച്ചിട്ടുള്ള
 വില്പനകൾക്കു.

൧-ാം ഘാത്തിലേക്കു പട്ടം കടലുവയറം
 വെച്ചിട്ടുണ്ട് പ്രാധ്യാനത്തോടു കൂടിയ ൧-ാം
 വില്പനകൾ

൨-ാം ഘാത്തിലേക്കു പട്ടം ഭാരതം കണ്ണപ
 ്ലാ ൧. രാ. രാ. ശ്രീ. പി. കെ. നാരായണപി
 ്ല അപകൾ ബി. എ., ബി. എൽ., അപക
 ്ലുടെ പ്രാധ്യാനത്തോടു കൂടിയതു പുസ്തകം ൧-
 ്ല വില്പനകൾ

കഥാപുസ്തകം.

വിജ്ഞാനമഞ്ജരി, ബുക്കുകമ്മറിയിൽ ഉ
 ണ്ടാക്കപ്പെട്ട ഈ പുസ്തകം ൧-ാം വില്പനകൾ
 ഇതുകൾ പാത്തിനു ഒന്നോ ഇരുപതിനു മൂന്നോ
 വീതം കമ്മീഷൻ കൊടുക്കപ്പെട്ടും അവയ്ക്കും ഉ
 ്ല പുസ്തകങ്ങൾ ഉടൻ അറിയിച്ചു തരുവാൻ
 അപേക്ഷ.

എസ് എം. മുത്തുസാമിറൈഡ്യാർ
 എസ്. റി. റൈഡ്യാർ അൽഡ്സൺസ്
 വി. വി. പ്രെസ്സ്—കൊല്ലം.